

Uredništvo: Ljubljana, Knašjeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroka se posebej in velja po postprejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 66.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

PREDSEDNIK VLADE BOGOLJUB JEVTIČ JE GOVORIL VČERAJ V LJUBLJANI

Banovinski volilni shod za Slovenijo — Razen predsednika vlade sta govorila še ministra inž. Vujić in dr. Marušič, shodu pa sta prisostvovala tudi ministra dr. Popović in dr. Auer

Ljubljana, 28. aprila.

Predsednik kr. vlade g. Bogoljub Jevtič je dopoldne ob 9.47 z brzovlakom prispel iz Beograda v Ljubljano na veliki volilni shod. Z njim so se pripeljali ministri gg. dr. Svetislav Popović, Dimitrije Vujić in dr. Ljudevit Auer. Z vseh državnih in drugih javnih zgradb in s številnih zasebnih hiš zlasti v centru mesta so vihrale zastave. Na peronu so g. predsednika in gg. ministre sprejeli ministri dr. Marušič, ki je že včeraj prispel v Ljubljano, ban dr. Puc s pomočnikom dr. Pirkmajerjem, župan dr. Ravnihar in drugi odličniki. Peron je napolnilo lepo število občinstva, med njimi tudi žene in dekleta v narodnih nošah.

Ko se je vlak ustavil, je v pozdrav zasvirala železničarska godba »Sloga«. V imenu Ljubljane je gg. predsedniku in ministrom izrekel dobrodoščilo župan dr. Ravnihar. V imenu pravoslavne dece je gdč. Djinovski čestitala g. predsedniku vlade Veliko noč in mu izročila lep šopek. Nato je pozdravil neki emigrant v imenu primorskih in istrskih rojakov, ki žive v Ljubljani. Slednjič je direktor Djinovski v imenu pravoslav-

ne cerkvene občine požel predsedniku vlade srečne velikonočne praznike. Pred kolodvorom je bila zbrana množica ljudi v špalirju. Ministri so zasedli pripravljene avtomobile ter se odpeljali na banksko upravo k zajtrku. Ljudje pa so se uvrstili za železničarsko godbo v sprevid in korakali po Tyrševi cesti proti Kongresnemu trgu.

Na Kongresnem trgu je bil postavljen pred Bahovčevo lekarno prostoren oder, okrašen z zastavami. Blizu tribune, sredi trga pa je kakor tank stal velik siv avto s tremi velikimi zvočniki. Prostrani trg je bil dobro zaseden, posebno goste je bilo ljudi vzdolž parka Zvezde, ker so vsi želeli videti predsednika vlade in njegove sodruženike. Za red so poleg policije skrbeli posebni reditelji. Na obeh straneh tribune so stale godbe, poleg njih nekaj lepih narodnih noš in oddeleki ljubljanskih gasilcev v uniformah.

Točno ob pol. 11. se je predsednik vlade g. Jevtič pripeljal z avtomobilom po Vegovi ulici v spremstvu bana. Ko so se gg. predsednik vlade in ministri pojavili na tribuni, jih je množica pozdravila z vzklikanjem.

stiske in izčrpljenja, ko je treba ustvarjati več dela in več kruha, ne smemo prekrizati rok in se abstinirati. (Tako je! Zivio! Splošno odobravanje.) Iskreno moramo obžalovati, da nekatero narodno silo, čeprav maloštevilno, v teh krajih niso z nami v isti črti, v istem poletu. Mi nočemo front, mi hočemo složno narodno gibanje za napredek in zboljšanje. Dosti smo videli in izkusili, da ne bi poznali dejanske vrednosti teh znanih političnih dogem. Mi hočemo več ali boljše od tega. Mi hočemo močno in mednarodno ugodno kraljevino Jugoslavijo. (Tako je! Odobravanje.)

Hočemo unitarno državo s popolnimi banovinskimi samoupravami in dekoncentracijo oblasti. Hočemo sodobno organiziranje gospodarstva in socialnega življenja vsega naroda. Hočemo medsebojno harmonijo vseh družabnih vrst in solidarnost v težki borbi z gospodarsko, socialno in moralno krizo sedanega časa. Regionalizem in odvojenost sta slabost; samo zedinjeni narod s skupnim in organiziranim prizadevanjem si more zagotoviti obstoj in napredno bodočnost.

Jugoslovenstvo med Slovenci

Dragi prijatelji in bratje! Danes v neposrednem stiku z vami, v srcu naše divne Slovenije, vam moram izraziti svoje občudovanje za neumorno konstruktivno delo pri povzdigi naše nacionalne kulture. Koliko lepega, vzvišenega narodnega poleta in zamaha je od jugoslovenskega idealizma našega velikega pesnika Prešerna pa vse do učitelja in organizatorja velike zgradbe slovenskega združništva dr. Janeza Kreka. Od tod naša vera, da bo program jugoslovenske narodne obnove naletel pri vas na popolno razumevanje in soglasno podporo.

Naš program poznate. Da bi ga mogli izpolniti, da bi vam mogli dati pošteno upravo, zdrave finance in javni kredit, da bi povzdignili pravosodje in pravno varnost na višino moderne države; da bi mogli socialno in gospodarsko organizirati boj za napredek in blagostanje naroda, je potrebno, da greste vsi kakor en mož 5. maja na volišče in nam daste svoje zaupanje. Naslanjajoč se na to široko zaupanje, bomo z zaupanjem nosili težko odgovornost pri urejanju velikih nalog, ki stojijo pred nami, in tako zvesto in vdano služili našemu mlademu kralju Nj. Vel. Petru II. in vsemu jugoslovenskemu narodu.

Ziveli! (Dolgotrajno ploskanje in vzklikanje predsedniku vlade.)

Govor predsednika vlade

Shodu je predsedoval župan dr. Ravnihar, ki je v uvodu pozdravil gg. predsednika vlade in ministre. Spomnil se je tragične smrti Velikega kralja, katerega spomin je množica počastila s klici »Slava mu!« in enominutnim molkom. Nato se je poklonil kralju Petru II. Zborovalci so se živahno pridružili njegovemu vzkliku »Zivel kralj Peter!«, godba pa je zasvirala državno himno. Znova živahno pozdravljen je stopil v ospredje tribune predsednik vlade g. Jevtič in govoril:

Nenavadno se veselim, da vas lahko prisrčno pozdravim na tem izrednem uslednem zborovanju. Kot predsednik kraljevske vlade v njenem imenu in kot roditelj državnih listov v imenu vseh kandidatov na leti listi sem srečen, da lahko tu v beli Ljubljani izrazim globoko in iskreno čuvstvo zvestobe in bratstva, ki družijo vse kraje naše lepe domovine s to slavno zibelko vizijskega ilirskega gibanja in severno svetliko naše nacionalne kulture.

Danes smo se sestali tu vsi brez razlike, v neomajni skupnosti čuvtvev in prepričanja, da je kraljevina Jugoslavija nedotakljiva celota našega narodnega življenja in obstoja, da je sveta zapuščina našega največjega vladarja, blagopokojnega kralja viteza Aleksandra I. Ureditelja. (Viharno vzklikali »Slava mu!«)

Ko nam je zapustil za voljo Jugoslavijo, ki jo moramo zvesto čuvati in samo okrepjeno izročiti bodočemu jugoslovenskemu rodu, nam je Veliki kralj zapustil zedinjeno domovino močno, ugledno in zagotovljeno. Naša narodna zgodovina ne pozna močnejše naše nacionalne države. Danes je trajno organizirana po načelih ustave iz l. 1931, ki izraža popolno edinstvo jugoslovenskega naroda in daje vsa poročstva za njegovo popolno ostvartev.

Poslanstvo Jugoslavije

Bratje! Zemljepisna lega in moč zedinjenega naroda nalagata Jugoslaviji posebne dolžnosti v mednarodnem življenju. To samj veste. Čim močnejši in čvrstejši je kdo, čim bolj priznan in ugleden v družbi, tem večje so tudi njegove obveznosti. Mednarodne dolžnosti kraljevine Jugoslavije so v njeni zgodovinski nujnosti. Ona ima biti zvest čuvar miru in spoštovanja obveznosti v mednarodni skupnosti, iskren zatočnik sporazuma in sodelovanja. Pri izvajanju teh dolžnosti ima vse možnosti za popoln razvoj in za primeren prostor na svetu. Po so njene visoke dolžnosti. Vi, ki živite tu stoletja in stoletja, izpostavljeni v boju med dvema velikima narodoma, najbolje pojmu-jete pomen moči jugoslovenskega edinstva in visoko poslanstvo, ki ga ima Jugoslavija.

V zvezi s tem naj poudarim, da sem zelo zadovoljen, ko vas spominam na zasedanje stalnega sveta Male antante, ki se je vršilo tu, v bankski palači, 11. januarja t. l. Spomnite se še, da je Mala antanta takrat pozdravila italijansko-francoski dogovor v Rimu v veri, da bo mnogo pripomogel za ohranitev in organizacijo trajnega miru. S tem namenom smo izrekli svojo pripravljenost, da se sporazumemo z vsemi sosedmi in da bomo čuvali našo narodno varnost in naše narodne interese. Mi tudi danes neomajno verujemo, da je edina pot za ureditev razmer na zemlji, posebno pa v našem predelu Evrope, sporazum in sodelovanje. V tem je rešitev naše civilizacije, v tem je tudi napredna bodočnost za vse narode. Mi lahko s povzdignjenim glasom re-

čemo: Jugoslavija s tega pota ne bo nikoli krenila, kakor se nikoli ne bo umaknila, če se kdo dotakne njene varnosti in njenih nacionalnih pravic. (Tako je! Zivio! Viharno in dolgotrajno ploskanje.)

Naloga majskih volitev

Bratje! V proglasu, ki smo ga člani kraljevske vlade poslali volilec, smo jasno povedali kakšne so naše dolžnosti in kaj nam je cilj v državi upravi. Jasno in glasno smo rekli, da se na teh volitvah ne sme pripraviti, ne glasovati o državnem in narodnem edinstvu. (Odobravanje in vzklik: Tako je! Zivio!) Te svete pridobitve stojte nedotakljivo nad volilno borbo, ki naj obnovi Narodno skupščino. Naš narod hoče nedolgovito izbrati vseh sil za veličino in blagostanje ene in nedeljive Jugoslavije. Čas je, da se razvijejo vse energije v neutrudljivi akciji ustvarjanja in grajenja. Danes, ko je treba zaorati globoko brazdo socialnega in gospodarskega preporoda, ko je treba reševati naš narod gospodarske

Govor ministra Vujića

Množica je govor g. predsednika vlade spremljala z veliko pozornostjo in mu ob zaključku privedla zopetne ovacije, kakor je povzel besedo minister za promet g. inž. Dimitrij Vujić. Izvajal je med drugim:

Bratje moji! Največje zadovoljstvo, ki ga morem doživeti v teh letih, v katerih sem, je to, da pridem v divno Ljubljano, da lahko pred vami izpregovorim.

Bile so razne vlade in razni programi. Vsaka vlada je prihajala z izdelanim programom, obljubljala je, toda ni prišla do tega, da bi ta program tudi izvedla. Ko je Nj. kr. Vis. knez-naměstnik Pavle Karađorđević (Dolgotrajni vzklik: Zivel knez!), rasni predstavnik modrosti našega naroda, uvidel z obema gospodoma namestnikoma, da tako dalje ne gre, je poklical vladno mladih ljudi, vladno nenavadne energije, vladu g. Bogoljuba Jevtića (Ovacije g. Jevtiću.)

Vlada predsednika Bogoljuba Jevtića je prišla kot vlada ljudi, ki hočejo izpolniti program, ki je narodu po godu. Ona združuje svoj program v besedah: Narod hoče dela in kruha. (Vzklik: Tako je!). Ker živi v naši državi na vsakih sto ljudi 85 kmetov, ki ustvarjajo hrano za vse, je kraljevska vlada posvetila posebno pozornost

Nemško državljanstvo

mora postati najvišja čast in priznanje in bo podeljeno samo čistokrvnim pristašem režima — Vsi drugi izgube vse državljanske pravice

Berlin, 28. aprila. d. »Nachausgabe« objavlja razgovor z notranjim ministrom Frickom, ki je pojasnil smernice novega državljanskega prava v Nemčiji. Iz izjavij notranjega ministra se da posneti, da bodo izgubili nemško državljanstvo vsi oni Nemci, ki niso »čiste krvi«, ki ne morejo dokazati vsaj za 100 let nazaj, da so čistega arijskega plemena. Taki državljani bodo izgubili vse pravice, tudi one, ki jih doslej še uživajo, predvsem pa volilno pravico in pravico sodelovanja v nemških političnih, komunalnih in gospodarskih zadevah. Notranje ministertvo je že sestavilo predlog zakona, ki bo v najkrajšem času dobil obvezno moč. V

kmetiji in kmetu. Kadar je kmet zadovoljen, bo zadovoljen tudi delavec, bo zadovoljen in obrtnik in trgovec in uradnik. Bratje, zdaj imate tudi dobro upravo in bodite prepričani, ako boste složni, boste s svojo slogo in našo energijo doživeli dobro bodočnost. (Ploskanje.)

Nočemo več besedi, hočemo, da govore dela. Deležen sem bil časti, da sem dobil enega izmed največjih resorov v kraljevski vladi, to je resor ministrstva za promet. Moja naloga je bila izpolniti tisto, kar je naš predsednik vlade javno in odkrito dejal: Dela in kruha narodu. Hotel sem koristiti narodu in sem takoj po nasvetu g. Jevtića začel redukcijo tarif, držče se načela: Čim nižja bo tarifa, tem več bo potnikov; čim več bo potnikov, tem več bo prometa, a čim več bo prometa, tem več bo tudi zaslužka. (Odobravanje in vzklik: Tako je! Zivel Vujić!)

Kraljevska vlada ne zahteva ničesar drugega kakor samo mir in prijateljstvo na zunaj, pa delo, red in zadovoljstvo prebivalstva na znotraj. Prišel je trenutek, da naš kmet, naš gospodarstvenik, na obrtnik in naš delavec lahko gre po poti, ki ga bo pripeljala do napredka, prišel je trenutek, da vsi skupaj stopimo na delo.

Bratje! Nič več ne bo dovoljena igra z zakoni. Zakon v naši državi mora biti do

vseh enak. Bil je čas pri nekaj prejšnjih politikih, ki so začeli pihati razni strankarski vetrovi po sodiščih, toda ne pozabite, da tisti trenutek, ko prestopi strankarstvo prag sodišča, zahteva, da gre pravica skozi okno ven. (Tako je!)

5. maj prihaja, bratje. 5. maj vam prinese srečo in blagostanje. Če boste zavedni in složni in če boste enotno šli na volitve in vsi kakor en mož glasovali za vladu g. Bogoljuba Jevtića, ki je pripravljena, da

Govor ministra Marušiča

Tudi govor g. ministra Vujića je bil sprejet z velikim odobravanjem. Zadnji govornik je bil minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Drago Marušič, ki je med drugim rekel:

Pravkar ste imeli priliko slišati g. Bogoljuba Jevtića, predsednika kraljevske vlade in nosilca naše kandidatne liste. Imeli ste priliko slišati moža, kateremu gre kot najbližjemu svetovalcu in sodelavcu blagopokojnega Viteškega kralja (klici: Slava mu!) Aleksandra Ureditelja v veliki meri zasluga, da je postala Jugoslavija na svetovni pozornici uvaževan in spoštovan činitelj reda in svetovnega mira. Z g. Jevtićem na čelu gremo pogumnega srca in s čistimi nameni na volitve v Narodno skupščino, da z njim pred seboj in pred celim svetom manifestiramo za idejo jugoslovenskega državnega in nacionalnega edinstva.

Ce bi bile predstojee volitve navadne skupšinske volitve, kakor smo jih bili javeni pred 6. januarjem 1929, potem bi se s sedanjimi volitvami ne pečali tako intenzivno in od vsakega državljanja zahtevali, da izpolni svojo državljansko dolžnost. Toda te volitve se vršijo v dobi in pod okoliščinami, ki jim dajejo izreden pomen.

Toda to so prve volitve po mučeniški smrti našega nesmrtnega kralja (Slava mu!), ki je s svojo krvjo zapečatil svoje življenjsko genialno delo, delo duhovnega zedinjenja in notranje konsolidacije Jugoslavije. Naši notranji in zunanji sovražniki so se naslajali v nadah, da je s kraljem zadeto v srce tudi njegovo zgodovinsko delo, da je konec aleksandrove Jugoslavije. (Nikdar!). Toda že bližnji dnevi, ki so prikazali jugoslovenski narod v njegovi tugi, moči in dostojanstvu, so jih prepričali, da se jim je račun izjalovil, da iz nedolžno prelite krvi v Marselile kljuje nova, še močnejša in mogočnejša Jugoslavija. (Ploskanje in odobravanje.)

Djurdjevdanske volitve naj bodo viden dokaz vsem to in onstran državnih mej, da je delo našega velikega kralja mučenika nesmrtno, da je postalo najdragocenejša dedščina, ki jo bo narod z ljubeznijo negoval in junaško čuval proti vsakomur, kdor bi jo drznil kakorkoli okrnjevati. Vse svet z napetostjo gleda na nas in pričakuje izida volilne bitke. Pokažimo mu, da je Jugoslavija trdna, edina in močna. (Tako je!)

Nočemo prikrivati dejstva, da je gospodarsko stanje, v katerem se vršijo predstojee volitve, kritično. Toda prav sedanja vlada je prva, ki je s pogumom pogledala v oči stvarnosti, ter se s požrtvovalnostjo in nesebičnostjo lotila težkega dela ozdravljenja in obnove našega gospodarstva. (Zivio!) Ni lahko to delo in nihče naj ne pričakuje čudežev čez noč. Vendar daje to, kar je kraljevska vlada doslej ustvarila, dovoljno jamstvo, da je pot, po kateri je začela hoditi, pravilna in nadaljnje uspehe obetajoča.

Država ni samo pravna enotnica, ki skrbi za mir in red, temveč je predvsem socialna enotnica, ki naj nudi vsem delavljnim državljanom možnost kruha in zaslužka ter poštenega, človeka vrednega življenja tega načela se je vlada doslej držala in to načelo ostane tudi v bodoče temeljna smernica njenega dela.

Končno naj predstojee volitve prinesejo tudi duha bratstva, ljubezni in sloge med vse državljane. Jugoslavijo je ustvarila skupno prelita kri najboljših sinov celokupnega našega naroda. Zato mora ostati Jugoslavija edinstvena, vsem zvestim državljanom enako skrbna in pravilna. V svesti smo si, da je samo v redu in zakonitosti mogoč napredek in složno sožitje vseh državljanov (Klici: Tako je!). Enake pravice in enake dolžnosti, to načelo bomo izvedli do skrajnih konsekvenc. Trino smo odločeni izkoreniniti iz našega narodnega telesa prejšnje strankarske strasti in razlike, ki izvirajo iz naše mračne preteklosti in se niso znale prilagoditi sodobnim socialnim zahtevam. Na tej poti, stoječ neomahljivo na temelju državnega in narodnega edinstva bomo čvrsto nadaljevali svoje delo v trdnem prepričanju, da bi vsak povratek nazaj pomenil ograženje temeljev Jugoslavije. Pri teh prizadevanjih računamo na pomoč in podporo celotnega jugoslovenskega naroda. Vsi, ki so dobre volje in ki jim je na srcu dobrobit in napredek naše lepe in prostrane domovine, so nam dobrodošli sodelavci, ne oziraje

skupaj z vami, če treba, vse žrtvuje za delo v blaginjo naroda in slavo in velikost naše države. (Ovacije g. Jevtiću.)

Bratje moji, dovolite mi, da se na tem shodu obrnem tudi do naših mater in do naših sestri. Od dobre matere je odvisev blagor človeštva, od domače vzgoje pa kultura človeštva. Mnogo ljudi imamo, ki so končali univerzo, toda verjemite, če niso imeli one prave domače vzgoje, se bo večno čutilo, da jim nekaj manjka. Obračam se do vas, dobre matere: Obrnite pozornost na otroke, da vam deca ne podeduje starega strankarstva, ki deli brata od brata in dela razprtije, kjer jih ne bi bilo treba. S svojim mlekom dajte otrokom misel in avguracijo patriotizma, da bodo dobri domoljubi, da bodo dobri državljani in da bodo ljubili svoj narod. Ti rodovi ki pridejo od takih naših dobrih mater, se bodo čutili in smejali tistim, ki niso znali obdelati to plodno in lepo zemljo, da bi v njej živeli vsi v blagostanju.

Pozdravljam vas: Ziveli bratje Slovenci! (Ploskanje in vzklik: Zivio!)

se na to, kateri politični stranki ali struji so prej pripadali.

Pri predstojeeh volitvah vam je, dragi Slovenci, izbirati v glavnem med dvema strujama: ena, ki hoče na trdnih in solidnih temeljih, postavljenih od našega kralja-mučenika dograditi veličastno stavbo Jugoslavije, in druga, ki bi na razvalinah sedanje Jugoslavije hotela ustvariti novo državno tvorbo, ne da bi si bila do danes na jasnem glede njene oblike in vsebine (klici: Proč z Mačkom!). Izбира vam ne bo težka. Zato vas, dragi rojaki, vabim, da se polnoštevilno udeležite volitev 5. maja. Kdor ostane ta dan doma, vedoma ali nevedoma služi našim notranjim in zunanjim sovražnikom (klici: Dol z abstinenco!) Zlasti mi Slovenci kot sevrnozgodovna živa straža Jugoslavije, kot najbolj ogrožen del te naše lepe države, katera nam nudi vse možnosti narodnega obstoja ter kulturnega in gospodarskega napredka, moramo 5. maja enotno pokazati, da smo za edinstveno nedeljivo in nepremagljivo Jugoslavijo. (Odobravanje in ploskanje.)

Pozdravi kralju in namestnikom

Po kratkih govorih, ki so trajali pičlo uro, je predsednik shoda župan dr. Ravnihar v zaključnih besedah ob navdušenem pritrevanju množice prečital izraze udanosti Nj. Vel. kralju Petru in pozdravno brzojavko namestnikom. — Brzojavki se glasilo:

Nj. Vel. kralju Petru II. — Beograd Na veličastnem manifestacijskem zboru v Ljubljani zbrani tisoč Slovencev izražajo Vašemu Veličanstvu svojo globoko vdanost in zvestobo. Pripravljenim posvetiti vse svoje delovanje in nehanje, pa če treba doprinesiti vsako žrtve za srečno bodočnost naše skupne domovine Jugoslavije, se nam izvija iz naših src vzklik »Zivio kralj Peter II. Zivel ves naš kraljevski dom! — Predsednik župan dr. Vladimir Ravnihar.

Kraljevskemu namestništvu — Beograd. Na velikem zboru v Ljubljani zbrani tisoč Slovencev so veličastno manifestirali za velike politične cilje blagopokojnega kralja Aleksandra I. za državno in narodno edinstvo. Kraljevskemu namestništvu pošiljamo vdane pozdrave in izraze neomajne zvestobe.

Zaključek zbor

Za zaključek zborovanja je godba »Sloga« intonirala slovensko himno, ki jo je pela odkritih glav vsa množica.

Po Vegovi ulici so se gg. ministri odpeljali na banksko upravo. Za njimi se je razvrstil sprevid, v katerem so stopali v močni grupi reditelji, oddelek gasilcev, skupina Vrhničanov, za viško godbo pa 16 s smrečjem in zastavami okrašenih vozov. Sprevid se je pomikal po Bleiweisovi cesti, pozdravljajoč predsednika vlade in ministre, ki so stali na balkonu banske palače.

V banovi sobi je potem g. predsednik vlade sprejemal deputacije številnih društev in korporacij iz Ljubljane kakor tudi z dežele. Ob 13.15 so ministri zapustili naše mesto ter se s posebnim vlakom odpeljali v Zagreb.

Vremenski pregled

Evropa: Depresija prevladuje nad zapadno Evropo in severozapadnimi morji, v ostalih delih kontinenta oblačno in deževno. Jasno na Balkanu.

Jugoslavija: Oblačno, nekoliko dežja v severozapadnem delu države, v ostalih krajih jasno vreme. Temperatura je ostala skoraj nespremenjena. Padla je na minimum v Sarajevu (1), dosegla maksimum v Skoplju (23 Celzija).

Novosadska vremenska napoved za ponedeljek: Prevladovalo bo oblačno vreme nad zapadnim in severozapadnim delom države, kjer bo bržkone nekoliko deževalo. V ostalih krajih pa pretežno vedro. Solnce izide ob 4.32, zaide ob 18.40.

Spominjajte se CMD'

Banovinski shod v Zagrebu

Govorili so gg. predsednik vlade, finančni minister dr. Stojadinović, prometni minister inž. Vujić in trgovinski minister dr. Vrbančić

Zagreb, 28. aprila. d. Nocoj ob 6. se je vršil v Zagrebu velik volilni shod za savsko banovino. Iz Ljubljane, kjer je govoril na banovinskem shodu dravske banovine, se je s posebnim vlakom pripeljal predsednik vlade g. Bogoljub Jevtić z ministri dr. Svetislavom Popovićem, dr. Auerjem in inž. Vujićem, ki so tudi prisostvovali ljubljanskemu shodu. Iz Beograda se je pripeljal finančni minister dr. Milan Stojadinović, dočim se je minister trgovine in industrije dr. Milan Vrbančić že od večera nahajal v Zagrebu. Ob ta dva gg. ministra, ban dr. Kostrenčić, zagrebški župan dr. Erber ter drugi predstavniki civilnih in vojaških oblasti so pričakali g. predsednika vlade na kolodvoru, obdani od večje množice ljudi. Ko so predsednik in ministri izstopili, jim je množica priredila živahne ovacije.

Banovinski volilni shod se je vršil v dvorani Zagrebskega zбора (velesejma), ki je največja dvorana v Jugoslaviji. Poslušalci so jo napolnili, velike množice iz Zagreba in okolice pa so poslušale govore tudi na ulicah, kjer so bili postavljeni zvočniki. Ko se je kmalu po 18. uri predsednik vlade v spremstvu ministrov prikazal v dvorani, so mu zborovalci priredili velike ovacije. Pozdravil ga je zagrebški župan dr. Erber, ki je shodu tudi predsedoval. Ministrski predsednik gosp. Jevtić je imel velik programatičen govor. Za njim so govorili finančni minister dr. Stojadinović, prometni minister inž. Vujić, minister za trgovino in industrijo dr. Vrbančić ter kandidata na zagrebški listi g. Jevtića dr. Juriša in Mahnik. Zborovalci so spremljali govore z živahnim zanimanjem in velikim odobravanjem. Ob odhodu so priredili g. predsedniku in ministrom ponovno ovacije.

Angleško javno mnenje proti Nemčiji

Celo listi, ki so se zavzemali za zблиžanje z Nemčijo, so izpremenili svoje stališče in opozarjajo na nemško nevarnost

London, 28. aprila. d. Oster napad na nemško propagando in zunanje politične tendence hitlerjevske Nemčije objavlja v uvodniku današnji «Times». Članek je vzbudil v političnih krogih toliko večjo pozornost, ker se je «Times» doslej vedno zavzemal za zблиžanje z Nemčijo in bil nenaklonjen pretresnemu sodelovanju s Francijo. Tako se je tudi ta vodilni angleški list pridružil vrsti onih angleških listov, ki vidijo v ponovnem oboroževanju Nemčije na kopnem, na morju in v zraku naraščajočo nevarnost za Anglijo. List kritizira zlasti tudi najnovejšo ukrepe nemške tiskovne zbornice, ki pomenijo popolno zadušitev svobode tiska in iz-

raževanja nemške javnosti. V taki državi, piše list, ni več voditelja, marveč samo še pastir, ki pase pohlevne ovce, ki se mu morajo brez ugovora pokoriti. V enakem smislu piše tudi «News Chronicle», ki poudarja, da mora Anglija znatno povečati svoja obrambna sredstva, da ne bo nekega dne presenečena. «Daily Telegraph» ugotavlja veliko nasprotje med miroljubnimi izjavami Hitlerja in vojnimi pripravami Nemčije. Z naraščajočo napetostjo pričakuje vsa javnost velike debate o nemškem oboroževanju v spodnji zbornici, ki se bo pričela v četrtek 2. maja.

Za nacionalnim še verski prevrat v Nemčiji

Narodno socialistični verski pokret vidno napreduje — Nemci napovedujejo verski prevrat na vsem svetu

Berlin, 28. aprila. d. Nova nemška nacionalna cerkev, ki jo proglašajo krščanske cerkve za poganstvo, je slavila večer svoj prvi veliki trijumf. V berlinskem Sportpalastu se je vršilo veliko zborovanje verskega pokreta. Ogromna dvorana, v kateri je prostora za deset in desettisoč je bila tako nabito polna, da so jo morali zapreti in prirediti v drugi enako veliki dvorani sporedno zborovanje. Ta manifestacija narodnosocialističnega verskega pokreta je pokazala, da zavzema ta pokret vedno večji razmah ter da si je po zaslugi nevirane agitacije znal pridobiti široke množice. Krščanske cerkve, ki se proti temu pokretu uporno bore, so hitko izgubile. Dejstvo je, da je njihova obramba zelo omejena, ker narodnosocialistični režim ne dopušča nobene akcije, ki bi bila naperjena proti novemu verskemu pokretu, ki naj ustvari novo nemško nacionalno narodnosocialistično cer-

kev in vero. Zlasti hitlerjevska mladina se navdušuje za ta verski pokret. Pristaši nove vere nastopajo skrajno agresivno in so tudi na tem zborovanju pretepli in vrghi iz dvorane vse one, ki so si upali ugovarjati. Voditelji tega pokreta so menjda, da so z večeršnjimi manifestacijskimi zborovanjem izvojevali svojo prvo zmago nad internacionalnim krščanstvom. Narodnosocialistični listi označujejo večeršnje zborovanje za pričetek nove dobe na polju verskega razvoja narodnosocialistične Nemčije. Pri tem poudarjajo, da je to pričetek verskega pokreta, ki bo zajel ne samo vse Nemčijo, marveč vse Evropo in naposled ves svet. «Reichs-wart» piše, da je to verski pokret, ki odločno odklanja krščanstvo v vseh njegovih dosežanih oblikah. List pravi, da je to nekaj čisto novega in da je to pokret, ki bo izzval preobrat v verski zgodovini evropskih narodov.

Nemčija išče posojilo

Za to ceno bi se Hitler sporazumel celo s Francijo

Pariz, 28. aprila. d. V poučenih vladnih krogih potrjujejo vesti, po katerih namerava Hitler pod vplivom predsednika nemške drž. banke dr. Schachta storiti nove korake, da bi dosegel direktno razgovore s francosko vlado. Nemške finance so v takem stanju, da

potrebujejo neobhodno izdatne kreditne podpore. Dr. Schacht bi rad napotil Hitlerja do koraka, ki naj bi dokazal miroljubnost Nemčije, da bi mogel na ta način dobiti večje inozemske posojilo. Če se to ne posreči, grozi nemškim financam neizbežen polom.

Kompromis med Parizom in Moskvo

Pariz, 28. aprila. d. V poučenih krogih zatrjujejo, da so večeršnji razgovori tudi med Lavalom in sovjetskimi poslankom Potemkinom dovedli do znatnega zблиžanja stališč Francije in Rusije glede francosko-ruskega pakta. Po naročilu Lavala je zunanje ministristvo sestavilo nove kompromisne predloge, ki jih je sovjetski poslanik sinoči sporočil v Moskvo. Odgovor moskovske vlade pričakujejo za ponedeljek ali torek, nakar bodo pogajanja zaključena, in če bo moskovska vlada te predloge sprejela, bo pogodba takoj parafirana. V tem primeru bo tudi določen točen čas poseta Lavala v Moskvi.

narodov temu ne bo moglo zoperstavljati, na drugi strani pa hoče avstrijska vlada na ta način izsiliti ukinitve vojaških omejitev in priznanje enakih pravic kakor si jih je prisvojila Nemčija.

Batolov gre za poslanika v Pariz

Sofija, 28. aprila. p. Bolgarska vlada je zaprosila pri francoski vladi za agremen za bivšega zunanjega ministra dr. Batolova. Kakor znano, je bil Batolov, predno je prevzel zunanje ministristvo v vladi generala Zlateva, bolgarski poslanik v Parizu.

1. maj bo v Nemčiji militarnistična manifestacija

Berlin, 28. aprila. g. K proslavi državnega praznika na dan 1. maja na Tempelhoferfeldu so, kakor vsako leto, povabljeni vsi zastopniki diplomatskega zbora, med njimi tudi poslaniki in Društvo narodov zastopanih veseli, ki so obsodile obrambni zakon Nemčije. V pozivu za proslavo 1. maja se propagandni minister dr. Göbbels prav nič ne ozira na to okoliščino in izjavlja, da je smisel letošnjega državnega praznika ta, da se bo nemški narod Adolfu Hitlerju globoko zahvalil za proglasitev nemškega obrambnega zakona z dne 16. marca, s katerim je Nemčija zopet pridobila enako pozicijo z ostalimi narodi. Svet naj bi videl, da je bil ta sklep voditelja tudi sklep vsa nemškega naroda.

Oskrumba 109 let stare grobnice

Sarajevo, 27. aprila. Nenavadni zločin je poklical v spomin temno stran krvave zgodovine Sarajeva in Hercegovine. Na starem muslimanskem pokopališču na Alifakovcu so neznanu storilci odprli in razdrli grob Mustafe Nurdina Fadilpašića, ki je storil mučeniško smrt pred 109 leti. Tedaj je sultan Mahmud II. hotel razgnati objestne janičarje, ki so zlasti v Hercegovini samovoljno počenjali najhujša grozodejstva. Sultan je hotel izvesti tudi razne reforme ter vrniti deželni red in mir. Njegove ukrepe so pozdravljali na videz navdušeno vsi prvaki Hercegovine, ko pa so janičarji po deželi organizirali upor proti sultanovim naredbam, so pod njihovim pritiskom vsi velikaši razen Fadilpašića podpisali spomenico proti razpustu janičarjev. Fadilpašić pa je v podpis predloženo spomenico raztrgal in potepal ter odločno zavrnil odposlanca janičarjev. Janičarji so se strašno maščevali. Sredi dneva so navallili na njegov dom, ga odvedli v svojo trdnjavo in tam potolkli s kamenjem. Sultan pa ni odnehal ter je z oboroženo silo ukrotil uporne janičarje. Fadilpašićev sin Fadi efendija se je krvavo znešel nad sarajevskimi velikaši, ki so njegovega očeta, borečega se za red in pravico, pustili na cedilu ter povzročili njegovo strašno smrt. Njegova četa je med bajramskim praznikom ubila 25 sarajevskih prvakov v trdnjavi, ki je bila odvzeta janičarjem. Glave so padale kakor orahi. Ta pokol je bil zaradi koristnih sultanovih reform morda upravičen, pri tem pa vendar okruten, ker maščevalci niso vprašali, kdo je kriv in kdo nedolžen. Bosanski zgodovinarji opisujejo Fadi efendija kot drugače dobrohotnega in zelo izobraženega človeka. V starih listinah je tudi zabeleženo, da je Fadiil svojemu mrtvemu očetu posvetil lepe stih, vklesane v dragoceno ploščo. Sprva je bila ta plošča javno razsvetljena, potem pa jo je Fadiil baje zakopal v očetovo grobnico. Po 109 letih je Fadilpašićeva grobnica razdejana in ne more nihče uganiti, zakaj je bilo to storjeno.

Hadžijevo poslednje romanje

Odpravil se je naš Hadžija na svoj zadnji hadžiluk, večni romanj je poromal zdaj in se ne vrne več. V njegovem rojstnem bosanskem Modriču ga je doletel poziv, pa je odšel, odšel za vedno. Ko sva se zadnjič videla pred dolgimi meseci v Beogradu, je bil še isti stari dobrušeni šaljivec, kakor je bil vedno kljub vsem življenjskim neprilikam, ki so zadevale obenj, ali mi je potožil, da se ne počuti kar najbolje. »Srce ne valja«, je menil, ali dodal, da se bo stvar dala popraviti, ko se vrne v Sarajevo, kjer sima leka za svec in raste ta pleka na — češplji. Pa se je dobrovoljno posmejal njegov široki obraz. Danes so ga pa menda že položili k večnemu počitku, izlečenega za vse čase vseh bridkosti in težav. Naš Hadžija — e v novinarskih krogih je bil znan le pod tem imenom in za Ahmeta Hadžialjiagića, kakor sta mu bila ime in priimek, je vedel le malokdo — se je posvetil novinarskemu poklicu v omih težkih časih, ko je avstroogrski bič pel svojo najkručejo pesem nad narodno se prebujajočo bosansko-hercegovsko srajoc. Svobodoljubna visokošolska omladina ni hotela poznati verskih razlik, ki so rabile avstroogrskimi mogočnikom kot najprikladnejše sredstvo njihovega »divide et impera« in je v družbi z neprestanimi razumniki med ljudstvom v deželi naperjala vse svoje moči, da bi se delirala berlinska pogodba, ki je izročala Bosno in Hercegovino na milost in nemilost avstroogrskim »kulturonesomcem«. Tej visokošolski omladini je pripadal tudi mladi Hadžialjiagić kot eden najmočnejših govornikov za narodno stvar. Ko se je leta 1906 ustanovil v Mostarju list »Musavate«, je Hadžialjiagić opustil vseučiliški študij in stopil v uredništvo tega lista, ki se je pozneje preselil v Sarajevo in bil trn v peti avstroogrskim mogotcem in njihovim pomagačem. Boj za versko prosvetno avtonomijo se je nadaljeval z vso vneto in Hadžija je moral okuisti v zlobo oblastnikov, ki so skušali zatreti to gibanje. Da si je imel pravico do enoletnega prostovoljstva je moral cela tri leta služiti kot navaden vojak, a ko ga tudi to ni spametovalo in je ostal neomajna na braniku narodnih pravic, so ga ob izbruhu vojne internirali, potem po vtačnili v vojaško sukno, kjer so ga kot političnega osumljenca preganjali na nam vsem le tako predobro znane nečloveške načine. Po vojni, v osvobodilni domovini, je Hadžija nadaljeval svoje novinarsko delo v Sarajevu, pozneje pa v Beogradu, kjer je bil potem nameščen v presbiraju notranjega ministristva in nato v centralnem presbiraju v prestolnici in kot dopisnik v Sarajevu. Sodeloval je tudi pri raznih beograjskih in sarajevskih listih. V zadnjem času pa je očitno začel pešati in se je umaknil v svoj rojstni kraj Modrič, kjer so mu posledice pod avstroogrskim jarmom prenašane preganjanja in trpljenja pretegle nit življenja. Hadžija je bil pač res neizprosno odločen v svoji borbi za narodne pravice, ali kot človek, kot tovariš je bil mehka duša, dobrosrčen, ki bi ne mogel skriviti lasu nikomur ter bi dal zadnjo paro iz žepa in poslednjo krpo s samega sebe, da bi pomagal človeku v potrebi. In v najtežjih časih ga ni zapuščala njegova neugonoljiva ljuljivost. Vse se mi zdi, da ga vidim in slišim, kako s svojo zadnjo šalo na ustnicah odhaja tjakaj, odkoder ni vrnitve. Bodi mrtvemu tovarišu lahka zemljica, za katero je živel in trpel, in še tem lažja, ker je tudi on sam toliko prispeval, da se je osvobodila tujskega jarma, ki je ležal na njej!

Objave

Za Akademski pevski zbor vlada v Mariboru veliko zanimanje. Saj je APZ s svojim nastopom v Ljubljani in St. Vidu vzbudil simpatije širnega občinstva in ponovno dokazal, da je vreden slovesa, ki ga žviha. Priznan kot eden najboljših moških zborov v Ljubljani! Občinstvo naj si vstopnice nabavi že v predhodnjaj v trgovinah Zl. Brižnik in I. Höfner.

Maribor preko nedelje

Maribor, 28. aprila. ZBOR OKOLISKIH TRGOVCEV

Pri »Orlu« so se zbrali danes k svojemu rednemu letnemu občnemu zboru člani tukajšnjega Udruženja trgovcev za arez Maribor levi in desni breg. Občni zbor je otvoril in vodil zaslišni predsednik Janko Kostanjšek od Sv. Martina pri Vurbergu, ki se je v svojih toplih uvodnih izjavah spomnil blagopokojnega kralja Uedintelja. Sledilo je obširno poročilo o delovanju združenja v preteklem letu. Predsednik je v svojem poročilu navajal sušmarstvo, proti kateremu se morajo okoljski trgovci že dolga leta sem boriti, in proti krošnjarstvu. Članov šteje združenje 357 v 34 strokah, pomočnikov in pomočnic je 88, učencev in učenok 40. Dohodki so znašali 107.450 Din, izdatki 82.622.79. Skupno imetje je 148.211 Din 28 par. Po poročilu g. Vodenika v imenu nadzornega odbora se je odboru podelila razrešnica. Volitev letos ni bilo. Zadržene doklade po 100, 80 in 50 ostanoe kakor doslej. Tudi se je sprejel proračun za leto 1935. v iznosu 58.800 Din. Občni zbor je nudil silko discipliniranosti in stanovske ter interesne zavesti.

S PREREZANIMI ŽILAMI NA OBEH ROKAH

so prepeljali v tukajšnje splošno bolnico 20-letno Lenko O. V mestnem konspiracijskem uradu si je v trenutku, ko ni bilo nikogar v bližini, prerezala žile na rokah. Vzrok dejanja ni znan.

TRAGIKOMICEN DOGODEK

se je pripetil ob Dravi v bližini broda na pobreški strani. Ančka T. je v gostilni pri Motu na Zrkovski cesti napravila ceho, nato pa dejala natakariči, da stanuje v bližini in da jo bo že poravnala. Natakariča je šla z njo, ko sta pa prišli do Drave, je Ančka dejala, da stanuje daleč tam pod Meljskim hribom. Medtem, ko je natakariča šla klicat brodarja, se je Ančka pogrnala v Dravo in pričela vpiti na pomoč. Hitro je prišel brodar s čolnom in jo hotel rešiti. Reševal-

na akcija pa je bila zelo težavna, ker ni hotela Ančka, četudi je klicala na pomoč, o rešitvi ničesar slišati in se je na vso moč branila ter se sešterilo izmikala, dokler je ni pograbili za lasu ter jo tako nasiloma spravili na obrežje. Ko je prišla na kopno, se je Ančka onesvestila in so morali poklicati zdravnika, da jo je obudil k zavesti. Ceho je naza dnje morala vendarle plačati.

MARIBORSKI PERUNOVI

so se sestali danes dopoldne v Unionu k izrednemu občnemu zboru motociklistične sekcije, ki se je sklical radi razmer v sekciji. Občni zbor je vodil matični predsednik Anton Hlebs. Zavzelo se je stališče k novemu motociklističnemu klubu ter ugotovila neresničnost govoric glede likvidacije Perunove motociklistične sekcije. Izvolila se je komisija za sprejem arhiva in inventarja od izključenih odbornikov. Sekcijsko vodstvo je po izvolitvi sledeče: načelnik Ivan Kvas, podnačelnik Jaki, tajnik Hlebs, blagajnik Frloga, odborniki: Lisjak, Korosec, Zeleznik, Lužnik, Beranič. Nadzorstvo: Gustinčić, kapetan Mandrovič.

IZ KRIMINALNE TORBE

Trgovec Ivan Šori iz Stritarjeve ulice je prinesel na policijo ponarejen 10 dinarski kovaneec. Policija je glede izsieditve krivice uvedla obširno preiskavo. — Izpred neke trgovine na Glavnem trgu so ukradli delavcu Alojziju Črnku iz Dupleka dvokolo št. 70.403. — Pred tremi dnevi je pobe gnula od doma 16 letna Angela Štamparja iz Pobrežja. Zaskrbljeni starši so njeno izgnotje prijavili policiji. Angela je velike, močne postave in ima precejšnjo golšo. Na sebi ima modro obleko.

ZBOROVANJE MARIBORSKIH ZDRAVNIKOV

Pri Orlu so danes dopoldne zborovali mariborski zdravniki in razpravljali o sindikalni organizaciji zdravstvih v naši državi. Na podlagi poročil zagrebških delegatov so se v tem oziru sprejeli konkretni sklepi.

Jubilej Strossmayerjeve galerije

Zagreb, 27. aprila. Lani je Jugoslovenska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu z vrsto retrospektivnih razstav skušala pokazati razvoj umetnosti pri nas v teku zadnjega stoletja. Pokrovitelj teh razstav je bil kralj Aleksander in zaradi njegove tragične smrti je bila odgodena proslava 50letnice Strossmayerjeve galerije slik. Retrospektivne razstave so bile prirejene kot uvod te proslave. Po prvotnem programu je bil proslavljen jubilej Strossmayerjeve galerije lani v novembru, zaradi odgoditve pa bo proslava pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla od 17. do 19. maja. Otvorjena bo tudi peta retrospektivna razstava hrvatske umetnosti (Kraljević - Račić) v atriju akademije. Na slavnosti se naj bi veliki dvorani akademije bo predsednik akademije prof. dr. Bazala govoril o pomenu umetnosti v življenju naroda, ravnatelj galerije prof. dr. Schneider pa bo poslušalcem predstavil vladiko Strossmayerja kot ljubitelja in zbiratelja umetnin. Na slavnosti se naj bi najbrž govoril tudi pokrovitelj akademije nadškof dr. Ante Bauer. Vladika Strossmayer je zbiral umetnine med svojimi mnogostevilnimi potovanji po Italiji in Nemčiji. Tedaj so se dobile slike in druge umetnine še po priložnostnih cenah in je vladika v kratkem času nakupil lepo število slik. Leta 1868. je imel v svojem dvoru v Djakovcu še 113 redkih in dragocenih umetnin, 15 let pozneje, ko je bila zbirka prenešana v Zagreb, je bilo v njej že 280 slik. To zbirko je vladika namenil Jugoslovenski akademiji, ki jo je že leta 1868. proglasil za dedinjo svoje galerije. Akademiji je nameraval sprva pre-

pustiti galerijo po svoji smrti, pozneje pa se je premislil ter ji takoj izročil vso zbirko. Skrbel pa je tudi za ureditev galerije in za njen razvoj. Najprej je daroval 40 tisoč, potem pa še 22 tisoč forintov za dovršitev zgradbe, ki so jo začeli graditi leta 1877. Leta 1880. je bilo poslopje, sedanja palača Jugoslovenske akademije na Strossmayerjevem trgu, dovršeno in vladika je na svoje stroške poslal slike v Zagreb. V novembru 1. 1884. je Strossmayer galerijo blagoslovil in otvoril s pomembnim govorom. Ko je praznoval svojo zlato mašo, je poklonil galeriji še 10.000 forintov v fond za nabavljanje novih slik.

V prvi dobi razvoja galerije so bile v njej zastopane naslednje šole: bizantinsko slikarstvo, italijansko slikarstvo od 14. do 18. stoletja, slikarstvo raznih drugih narodov od 15. do 18. stoletja in slovansko slikarstvo, ki pa je bilo zastopano samo z deli iz 19. stoletja od ruskih, poljskih, čeških, slovenskih, hrvatskih in srbskih umetnikov. Po smrti vladike Strossmayerja so prinesli v palačo akademije tudi razne predmete iz njegovega doma. V tej zbirki so n. pr. njegov divan, pisalna miza, naslanjač in dve stekleni omari. V zadnjem času so nastale v galeriji znatne izpremembe. V njej je sedaj 264 umetnin in jih je od teh samo 18 izposojenih od privatnih lastnikov. Vse premoženje galerije je nameščeno po dvoranah, po arkadah I. in II. nadstropja palače ter po hodnikih in stopniščih. Poleg prej navedenih šol so zastopane tudi nizozemske iz 16. in 17. nemške in francoske od 17. do 19. stoletja, hrvatski, srbski in slovenski slikarji od 19. do 20. stoletja in tudi mnogi sodobni jugoslovenski umetniki.

Savinjčan potuje po Sardiniji

Sredi aprila. — Gotovo ste Vi »jugoslavos«. — S temi besedami sem bil sprejet na carinarni v Cagliariu. Kolikor sem videl, sem bil edini, ki je moral odpreti svoje kovčge. Na mojo opombo, da sem prišel na italijanskem parniku iz italijanske Sicilije v italijanski Sardinijo, da torej ne razumem, zakaj carinska preiskava, so mi razložili, da se smatra morje za inozemstvo, čemur seveda nisem mogel oporekati. Cagliari je na prvi pogled lepo, moderno mesto. Za širokim in živahnim obrežjem se dviga dolga fronta najmodernejših stavb, vse s portiči po vzorcu Padove ali novega Torina. Sedeč v kavarni (brez koncertov in časnikov) zrem v ozadiju morje s celim gozdom jamborov in nekaj parnikov, električna dvigala in staroške nosače, piramide morske soli in angleškega premoaga, sode, vreče, zaboje in sklade lesa. Nad mestom brnijo letala rimske in tunijske progte. Stara parna in nova predmestna električna železnica, dvojni drevedri, široka vozna cesta s tramvajji in širok hodnik ob portičih in pod njimi spolnoljujejo zbirko prometnih sredstev Promenada pod portiči je v opoldanskih in večernih urah tako gosta, da se moraš od časa ustaviti, kakor pri procesiji. Tudi v drevedrih bi bila lepa, še lepša promenada, ali joj, vrabci so brezobzirni in sprehajalci se boje za svoje klobuke. Mestna uprava je že poskusila s plinskimi protinapadom, a vrabci so po hitrem stratiščnem umiku po nekaj urah zopet zasedli svoje stare postojanke. Za moderno stavbno fronto se dviga staro mesto po pobočju gor do »bastionov« in aristokratskega centra nekaka mala Genova. V ozkih spodnjih starostemnih ulicah mrgoli na stotine in stotine otrok, ponekod je skoro vsaka druga veža cel otroški vrtec. Beraci se malo manj nego v siciljskih turist mestih, kjer so beraštvo vzgojili mlodarni tuji. Prebivalcev je okoli 110.000, bolj enotnega tipa nego v Siciliji. Zemljepisna lega otoka je bila manj ugodna za zavojvalce. Sicer ima tudi Cagliari staro mošejo, zdaj cerkev in naroden monument vendar je tu arabski vpliv veliko manjši. Posledica tega je menda tudi, da vidim na ulicah veliko več ženskega sveta, ki se giblje dosti svobodneje kakor v siciljskih mestih. Ali je ljubosumnost manjša, ali pa zaupanje večje? Četr ure od mesta v vaseh, se mi je zdelo, da sem v turškem delu našega Skop-

lja. Ulice so skoro brez oken, druga podobna drugi, samo enolično zidovje z vrati, tu pa tam, v prvem nadstropju, kako okence ali pri novjših stavbah par okno — dva metra nad cestnim tlakom. Trgovskih napisov je malo: pek praviže zunaj na vrata hleb kruha, ogljar kos oglja, oljar steklenko zlatega olja. Te označbe so čitljive tudi mnogostevilnim analfabetom in niso povržene davku na trgovske napise.

Ko sem pripovedoval svojemu spremljevalcu, da sem se nekoč v sličnem Skoplju izgubil v enoličnosti ulic, mi je pravil enak lasten doživljaj iz notranjosti Sardinije. Zunanja pustost ulice se spremeni znotraj v lepa dvorišča, večinoma z lopami, vse v živahnih barvah. Ljudstvo je zelo prijazno, govori pa skoro nerazumljivo narečje, v katerem čujem dosti latinskih končnic. Skoro vsako okrožje otoka ima svojo narodno nošo in svoje narečje. Moški nosijo večinoma pol metra dolge fese, ki pa niso trdi, nega padajo ali zadaj na tilnik, ali ob strani na ramena. Zenske nosijo rute, ki so spodaj zavezane in zakrivajo podbradek do ust ali do nosu, tako da se vidi le vrat in gornji del obraza. Med tem, ko se mi bolj bojimo za noge, si tukaj varujejo in zakrivajo glavo, kakor orientalski narodi. Pri nes gole glave, tukaj boste noge.

Les se uvaža v precejšnjih množinah iz Jugoslavije. V teku petih dni sem videl tu dva naša parnika izkladati deske in rezan les. »Junaka« iz Sušaka in »Iva Matkovića« iz Bakra; oba sta nadaljevala svoj plovo v Severno Afriko, kamor vodi tudi moja pot.

Morda pod vplivom naše trobojnice sem imel snovi lepe, a neverjetne sanje. Sanjalo se mi je, da sem videl v čišniškem kiosku cel kup »Jutra«! Predstavljajte si potnika v pušavi, ki najde po dolgem potovanju, ježen in lačen, zeleno oazo, vodnjak. Tako nekako je bilo meni v sanjah. Fata morgana. (Uvoz jugoslovenskih časnikov je v Italiji strogo prepovedan). Nedavno pa sem v resnici našel istinoto oazo, kjer so mi dali par naših novin, s priporočilom, da jih čitam skrivaj, v hotelski sobi, če se hočem ogniti sitnostim, sem se umaknil k čitanju in spet sem bil za nekaj ur zvezan z domovino. Res, treba je biti daleč od doma ali neke v osami, da prav spoznaš, koliko so vredni dnevniki, naši zvesti glasniki iz domačih krajev. I. J. Vranski.

Kronika od sobote do ponedeljka

Navzlec gibanju množice po Ljubljani ne beleži kronika večerajšnje nedelje nobene posebnosti. Zlasti tudi ne nobene nesgode. Vse je poteklo v najlepšem redu. Vreme je bilo ves dan ugodno; že dopoldne, še zlasti pa popoldne je spet topleje posijalo sonce. Ljubljana je vsa v svežem zelenju in tako so tisti, ki jim je z globoko znano voznino bila dana prilika, da jo enkrat vidijo, gotovo lahko odneseš prav ugodne vtise.

Zaključek rotarskega kongresa

Ljubljana, 28. aprila. AA. Danes je bil v Ljubljani zaključen III. kongres jugoslovenskih rotarcev. Kongresa se udeležuje, kakor smo že poročali, kot zastopnik vodstva svetovne rotarske zveze podpredsednik zveze g. Walter Head iz Montelaira v Severni Ameriki. Njemu na čast so jugoslovenski rotarci priredili silno veliki dvorani Uniona svečano večerje, ki se je udeležilo okrog 200 oseb. Navzoč je bil tudi ljubljanski župan g. dr. Ravnihar. Predsednik ljubljanskega kluba g. Josip Kavčič je pozdravil odličnega ameriškega gosta in zastopnika inozemskih rotarskih organizacij ter zaključil svoj govor z zdravico predsedniku Zedinjenih držav Rooseveltu. V angleščini, ki jo je spretno prevajal na naš jezik dr. Poduje iz Zagreba, se je za pozdrav gostoljubno sprejem zahvalil g. Head. Med drugim je v svojem govoru izjavil, da je očaran od vsega, kar je videl v kratkih urah svojega bivanja v Jugoslaviji. Zaključil je z zdravico Nj. Vel. kralju Petru II. V imenu madžarskih klubov je govoril g. Fleichl iz Budimpešte, v imenu avstrijskih in nemških pa dr. Gerbel iz Dunaja. Župan dr. Ravnihar je izrek prisrčno dobrodošlico rotarcem iz inozemstva in iz Jugoslavije. Vrsto govorov je zaključil predsednik Kavčič, ki je g. Headu v spomin na njegov poset v Ljubljani izročil originalno sliko Božidarja Jakca »Ljubljanski grad«. V prijateljskem razgovoru so ostali rotarci in njihovi gostje zbrani do polnoči.

Danes dopoldne je bila v dvorani Trgovevskega doma svečana zaključna seja kongresa. Ko je predsednik ljubljanskega kluba g. Kavčič kot domačin pozdravil zastopnika svetovne rotarske zveze gosp. Heada, reprezentante inozemskih organi-

Kakor običajno, so tudi to nedeljo bile najlepše letniške točke v okolici polne gostov. Zvečer pa je spet bilo živahnost po mestu, ljudje so posejali radijski prenos zborov v Zagrebu. Veliki zvočnik na nebotičniku je hrupno oddajal govore in ves potek zborov v zagrebški sejmiski palači.

V naslednjem poročilu večerajšnjih zborovanj in dogodkov v Ljubljani.

Zacij in vse rotarce iz Jugoslavije, je guverner jugoslovenskih rotarskih klubov g. dr. Krejčí reasumiral delo ljubljanskega kongresa in očrtal smernice za delo rotarskih organizacij v bodočem letu. G. Head je sporočil pozdrave vodstva svetovne zveze, profesor Lange iz Beljaka, guverner češkoslovaških klubov g. Zaba iz Chrudima, g. Szekely iz Segedina pa so prinesli pozdrave od rotarcev iz svojih držav ter govorili o pomenu rotarstva za zblizanje med narodi. Sledila sta referata g. Josipa Ljubčiča iz Ljubljane in g. Eda Markovića iz Beograda o dveh važnih panogah rotarskega dela. Soglasno so bile sprejete resolucije, ki so jih večeraj izdelali posebni odbori. Živahnost pozdravljen je govoril nato še novoizvoljeni guverner jugoslovenskih klubov za poslovno leto 1935-36 g. dr. Viktor Ružič s Susaka, nakar je sedanjí guverner dr. Krejčí zaključil svečano sejo in s tem kongres v Ljubljani.

Med sejo je v odrejenem odmoru zapel mešan pevski zbor Glasbene Matice več slovenskih narodnih pesmi. Zbor se je ljubezljivo odzval vabilu ljubljanskega rotarskega kluba, da je iz vse države zbranim rotarcem in njihovim inozemskim gostom pokazal lepoto slovenske pesmi. I zbor sam i pesmi so bili deležni viharnega odobravanja.

Opolodne so imeli udeleženi kongresa skupen obed v Unionu, popoldne pa so se razšli deloma na svoje domove, velik del pa je porabil ugodno priliko za izlete na Gorenjsko. Ameriški predstavnik g. Head se je v spremstvu gg. dr. Andrejke in slikarja Jakca odpeljal na Dolensko. Ponoči bo odpotoval v Budimpešto, odkoder se bo preko Dunaja, Pariza in Londona vrnil nazaj v Ameriko.

Slabo izkazano bratstvo

Na svoji koncertni turneji po naši državi je Opus, moški pevski zbor iz Brna nastopil v soboto zvečer na poslednjem koncertu v kazinski dvorani. Kakor je kazinska dvorana presrana in udobna za vsako vrstno prireditve, je za velike koncerte manj primerna zaradi svoje arhitektonske razčlenjenosti. Prireditelj pa je bil moralni vsekar pri organizaciji upoštevati dobre nasvete naših izkušenih koncertnih organizatorjev. Le tako bi bilo mogoče kljub poznemu času zagotoviti večji obisk in bi nam bila priranjena sramota vse naše kulturne siromašine, ki je v soboto zvečer zevala s praznih sedežev. Imamo narodna društva in vse mogoče organizacije, ki bi morale prav v takih primerih praktično izpričati zmisel in upravičenost svojega obstoja. Vse te organizacije imajo veliko število članov, podoba pa je, da je za mnoge članstvo opravljeno s plačevanjem letnega prispevka. Ta društva bi morala imeti s člani vse več stika in jih ob prilikah z okrožnicami ali kakorkoli opozoriti na njihove dolžnosti. Tokrat pa se je zgodilo, da niso prišli na koncert niti tisti, ki so zaprav ideologije teh naših narodnostnih pokretov. Svoje odsotnosti ne morejo z ničemer drugim opravičiti, ko s slabim vremenom.

Opus je resno pevsko združenje, ki uživa tudi v svoji domovini — glasbeno nedvomno najnaprednejši v srednji Evropi — najboljši sloves. Zaradi svojih kvalitiet so njegovi koncerti umetniško res odlični. Za njegov ljubljanski nastop so naši dnevniki napravili dovolj reklame in podrobno pisali tudi o zboru in pevskem sporedu. Brez potrebne zmiselnosti organizacije pa to ni zadovoljilo, da bi napolnilo majhno dvorano. Da ne bi to pevcev malodušilo, je pe-

vodnja prof. Steinman naprosil tudi tiste, ki so imeli stojišča, naj se vsedejo in što ni kdovekak zalego.

Pred pričetkom so zapeli našo himno, zbor JUU pa je zapel češkoslovaško himno. Petje pa je vse poslušavce močno navdušilo in po koncertu se kar niso hoteli dvigniti s sedežev tako, da so morali še več točk dodati.

Med odmorom so zboru čestitali dr. Svičelj v imenu Hubadove pevске župe omeňajoč, da je ta član jugoslovenske pevске zveze, kakor je Opus član češkoslovaške pevске zveze, oba pa sta združena v Vseslovaški pevski zvezi, katera je matica vsem slovaškim pevskim društvom, ki vsa streme z gojitvijo leve narodne in umetne pesmi za pobratinstvo in lepšo bodočnost vseh Slovanov. Za spomin je izročil zborovodji letnik Zborov, ki v malem prikazuje duševno lepoto Slovencev, izraženo v nekaj umetnih in narodnih pesmih. V imenu JC lige je zbor pozdravil dr. Stare in izročil venec s trobojkama, prav tako sta v imenu pevskega zboru JUU izročila venec ga. Mihelčičeva in g. Rupnik in za Češko Obec g. Ryška.

Po koncertu so gostom priredili večerjo v restauracijskih prostorih Zvezde, na kateri je bilo izrečenih več krepkih zdravic, ki jih je v našem in češkem jeziku načel dr. Stare, za njim pa konzul g. Ševčík, dr. Svičelj, Drago Supančič v imenu učiteljskega združenja in zastopnik JC lige iz Kranja, ki je obžaloval, da zaradi neugodnih zvez Kranjčani v večjem številu niso mogli posestiti zborov. V imenu gostov so se zahvalili predstavnik zborov in CJ lige iz Brna. Med presrčno zabavo je slovenski kvintet zapel več umetnih in narodnih, ki so gostom na moč ugajale.

zvklikom »Slava!«, čemur se vsi navzoči krilat odzvali. Nj. Vel. kralju Petru II. je bila poslana udanostna brzojavka, pozdravna po princu Pavlu, predsedniku vlade g. Jevtiču in ministru za socialno politiko dr. Marušiču obenem s prošnjo, da se uzakoni predlog sprememb invalidskega zakona. Pozdravna brzojavka je bila poslana tudi generalu Zykoviču kot najvišjemu predstavniku vojske in pa Središnjemu odboru v Beogradu.

Predsednik Stefe je nato obširno orisal položaj invalidov in se dotaknil raznih pereh vprašanj, drugi tajnik g. Tomc je pa referiral o zaščiti invalidov in izvajanju invalidskega zakona, v istem smislu je pa govoril tudi delegat krajevnega odbora iz Celja g. Kovač.

Sledila so poročila posameznih funkcionarjev. Pregledno poročilo tajnika Benedika navaja med drugim, da obstoji na področju oblastnega odbora sedaj 46 krajevnih odborov, včlanjen je pa v organizaciji tudi odbor ruskih vojnih invalidov v Ljubljani. Organizacije niso nazadovale in so posamezni občini zborni pokazali razveseljevalno sliko. Na zadnji plenarni seji Središnjega odbora v Beogradu so bila izdelana nova pravila združenja, ki se v marsičem razlikujejo od prejšnjih, končno veljavno pa bodo šele sprejela na invalidskem kongresu v septembru v Beogradu. Tajništvo je sprejelo in vložilo 2291 dopisov in razpečalo 2800 srečk »Sweepstake«. Tajnik je tudi vodil knjigovodstvo in blagajniške posle. Udeležene je bilo po odborovih zastopnik na pogrebu pokojnega kralja, se poklonilo na Oplencu in sodelovalo pri raznih sprejemih, prireditvah in proslavah. Tajnik se je nato tudi dotaknil novega invalidskega zakona in zaščite, poročal je o raznih koncesijah in navedel, da je oblastni odbor razdelil lani 67.442 Din podpor, nakazal pa tudi več tisočev brezobrestnega posojila. Društveno glasilo »Vojni invalidi« je aktivno. Organizacija je doslej izdala 11.180 članskih knjižic. O vsem tem poroča zadnja številka »Vojnega invalida«.

Odboru se je soglasno podala razrešnica. Pri slučajnostih je bil sprejet predlog, da se mestni občini izreče posebna zahvala za prostore, ki jih daje organizaciji v najem v šentpetrski vojašnici. Pri volitvah je bil izvoljen skoraj ves stari odbor a predsednikom g. Stefelom na čelu, izpopolnjena so bila le nekatera odborniška mesta z mlajšimi možmi. Soglasno je bila sprejeta naslednja resolucija:

1. Za dve leti čakamo na obljubljene spremembe invalidskega zakona iz l. 1929. Ta zakon je odvzel zaradi preostrogih socialnih pogojev in skrajno neprimerne davčnega cenzusa dveh tretjinam invalidnih. Zaščita glede zaposlovanja, zdraviljenja in oskrbe, ortopediranja in raznih ugodnosti, zlasti pa administracije, pritožbe, ponovna sojenja in prijave, vse je tako nezadostno in nepopolno, da zahteva nujnega zboljšanja. Pripravljen načrt sprememb invalidskega zakona je nezadosten, zato zahtevamo takojšnjo temeljito revizijo invalidskega zakona iz leta 1929, na boljši socialni in gmojni podlagi.

2. Protezne delavnice naj se postavijo na racionalnejšo in solidnejšo podlago in zagotovijo naj se jim v vsakoltnem budžetu zadostna sredstva tako, da bodo brezhibno delovala in mogle nabaviti vse potrebni material. Protestiramo proti omejitvi obratov na tri delovne dni v tednu, med tem ko čakajo invalidi več ko leto dni na preproste proteze. Zahtevamo, da se popolnoma ustavi popraviljanje prozahnih čevljev takoj zopet zame.

3. Število trafik naj se omeji na število prebivalstva, Ukinejo naj se vse nepotreb-

ne trafike, ki so v rokah nezadržencev. Nobena nova trafika se ne sme podeliti tako, da bi ograjala obstoječe trafike vojnih žrtv. Izide naj nov pravilnik za odjelo trafik, ki mora ščititi vse pravice vojnih žrtv.

4. Zahtevamo temeljito zaščito glede naših preprav in sklenjenih pogodb za koncesije, za katere nam dajejo zakoni prvenstvo. Oblast mora pri oddaji teh koncesij vedno zaslizati najprej Udruženje v. i. kot predstavnik vojnih žrtv in upoštevati njegove predloge, ki izvirajo iz zakonitega prvenstva.

5. Tudi v pokrajini naj se zgrade invalidski domovi za zdravljenje invalidov in za invalidske hirale.

6. Invalidi naj se oproste kuluka in sicer osebne dela, kakor tudi plačovanja odškodnine. Uzakoni naj se rodbinam tudi podpore. Naj se ti itak minimalni zneski točneje izplačujejo, da vojne žrtve ne bodo čakale na svoje prejemke cel mesec.

7. Apeliramo na merodajna mesta, da podvzamejo potrebne mere, da bodo vojne žrtve iz obmejnih rezov in onih naših krajev, ki spadajo pod invalidska sodišča savske divizijske oblasti, čimprej prevedene na prejemke novega invalidskega zakona.

Lep razvoj bežigrskega pevskega društva

Med našimi najmlajšimi, vendar najagilnejšimi pevskimi društvi je gotovo Bežigrsko pevsko društvo, ki s svojo pesmijo pozivlja ves naš severni, krasno se razvijajoči del Ljubljane. Danes dopoldne je to marljivo društvo, ki stopa v peto leto svojega obstoja, polagalo bilanco za preteklo poslovno leto. Občni zbor se je vršil v gostini pri Rebu na Tyrševi cesti, a vodil ga je predsednik g. Tone Camernik. Pozdravil je toplo vse navzoče in se z žalostjo spomnil bla-gopokojnega kralja. Zborovalec se je čudno zdelo, da zboru ni prisostvoval noben zastopnik Hubadove župe.

Iz poročil posameznih funkcionarjev je bilo razvidno, da je bilo društvo v pristrčnih in tesnih odnosih z vsemi društvi. Odbor je imel 10 sej, a zbor 124 pevskih vaj, torej vsak tretji dan, kar dokazuje, s kakšno ljubeznostjo in ambicijo so mladi pevci na delu. Lani je priredilo društvo štiri samostojne javne nastope, pet pa v okviru Hubadove župe, a sodelovalo je tudi pri koncertih zborov Ciril-Metodarjev. Zbor je izvrstno uvečbal povodnja g. Janez Godec. Pri koncertu 6. aprila v dvorani Delavske zbornice je bil zbor deležen navdušenega aplazva, kritika po listih je bila zelo laskava. Denarni promet je znašal vse leto 14.000 Din, društvene imovine pa je 6530 Din.

Ponovno je bil izvoljen soglasno za predsednika g. Camernik, ostali odbor pa se bo konstituiral na prihodnji seji v četrtek 2. maja. Krepko se razvijajočemu pevskemu društvu želimo v bodoče kar najlepših uspehov!

Spominski večer dr. Henrika Tume

Društvi »Svoboda« in »Zarja« sta priredili v soboto letošnji četrti delavski spominski večer v Delavski zbornici. Večer je bil posvečen spominu dr. Tume, ki je bil stalen predavatelj in predsednik »Svobode«. Za zaslug ga je društvo pred leti izvolilo za častnega predsednika.

Z »Delavskim pozdravom« in še nekaterimi skladbami je godba »Zarja« otvorila večer. Godba pod kapelnikom Cerarjem stalno napreduje. Nato je bila recitacija Klopičeve pesmi »Česte pred pomladjo«. Prof. Bogo Teply iz Maribora je govoril o

življenju in delovanju pokojnega filozofa pianin. Povdaril je njegovo ljubezen do narave, narodno zavednost in socialni but do bližnjega. Dalje je iznesel zanimiv odlomek iz Tumovih spominov, ki nam pojasni njegov odpor proti majski deklaraciji, češ: Avstrijska vlada je v bistvu sama inspirirala majsko deklaracijo, ko je zvedela za pogojanja emigrantov slovenskih dežel z antano in hotela tako rešiti Avstrijo razkroja in propada. Z enominutim molkom so poslušalci počastili pokojnega spomin.

Sledil je govorni zbor, ki je izjavil Zupančičevo »Kovaško«, in Cankar-Delakov »Obe našci« in »Hlapca Jernejac«. Zbor, kakršnega so uporabljali že stari Grki, je napravil močan, pretresljiv utis, ki so ga nekaterih mestnih moči premočni glasovi. Odlomke iz oper »Carostelec« in »Faust« je pela operna in koncertna pevka ga. Marta Oberwalderjeva. Njen glas se odlikuje po mehki in barvitosti. V naslednjih torkih je basist Dolničar zapel tri pesmi, nakar je Viktor Campa zaigral na flavto. Mozartove »Vravoure« variacije je izvajal duet sopranistke Oberwalderjeve in flavtista Campa. Vse pevске in glasbene točke je precizno spremljala na klavirju Silva Hrašovecva. Za zaključek so pevci društva »Cankar« pod vodstvom Krista Perka zapeli več pesmi. Delavski spominski večeri privabljajo številno občinstvo. S svojim pestrim programom kulturno in vzgojno utinkujejo na široke množice. Spominski večer dr. Henrika Tume je potekel toplo ter je v polni meri dosegl svoj namen.

Dva mlada dijaka zasačena pri vlonu

V soboto zvečer je doživela Prešernova ulica majhno senzacijo. Čeprav je to ena najprometnejših žil našega mesta in tudi večer zadostno obljudena, povrhu pa dovolj razsvetljena, sta tregala dva fantiča drzen vlon in izlozbeno okno trdike Dobrič z galeranterij. Komaj 20 korakov dalje pred glavno pošto je stal stražnik. Fanta sta že odprla izlozbeno okno in si hitela basati žepa z raznimi predmeti, ko je postal stražnik Jagodič na njuno početje pozoren in že preden eta se prav znašala, sta bila že v njegovih pesteh. Ob — bila sta 14 in 15letna gimnazijca — je odpeljal na policijo, kjer so ju malo zaslišali, nato pa izpustili. Seveda boeta imela še sitnosni v šoli in na okrajnem sodišču.

Šele pred dnevi je policija izsledila štirilicnaletno mladinsko tolpo tzovala v vlonilceve, ki so plenili trafike in stojnice ter kradli kar na debelo. Vse štiri fantiče so zaprli, na odgovor pa bodo poklicani tudi roditelji.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 29. aprila: zaprto.
Torek, 30. aprila: Gospoda Glembajevl. Gostovanje v Celju.
Sreda, 1. maja: Bloдни ognji. Gostuje g. Vladimir Skrbinešek iz Maribora. Red Sreda.

OPERA
Začetek ob 20. uri.
Ponedeljek, 29. aprila: zaprto.
Torek, 30. aprila: Prodana nevesta. Red B. Gostuje god. Jara Hola iz Prage.

Občinstvo opozarjamo na izredno zanimivo gostovanje, ki se vrši v sredo dne 1. maja. V dr. Sorlijevi rodbinski dramati »Bloдни ognji« gostuje g. Vladimir Skrbinešek, režiser in igralec mariborskega gledališča. Kreiral bo vlogo Dušana Brezovnika, ki jo je igral tudi v Mariboru. Ostala zasedba je običajna. Igrata dami Medvedova in Saričeva ter gg. Jerman, Levár, Potokar, Bratina in Gregorin. Delo je zrežiral g. Milan Skrbinešek. Predstava je za red Sreda.

God. Jara Hola, dramatski sopran, gostuje jutri, v torek v naslovni vlogi »Prodane neveste«. Predstava je za red B. Ker namerava angažirati upravo gledališča za prihodnjo sezono dramski sopran, poje god. Jara Hola partijo Marinke in Toese kot polkuzni nastop. Izšolala se je pri eni najodličnejših praških pedagogin profesorici Rosenkranzovi. Po kritičnih sodeč, ki so jako laskave, obeta biti njen nastop v operi zelo zanimiv. Ostala zasedba je običajna.

Prihodnja operna premiera bo de Fallovo delo »Vida breves«, kjer nastopi ga. Brolihova v partiji Salude. Ga. Brolihova je Zagrebčanka ter prihaja kot dramska sopranistka v poštev za angažma. V operi sodelujejo poleg nje dami Golobova in Španova ter gg. Marčec, Marjan Rus, Janko in Petrovič. Isti večer se bo izvajal znameniti balet Stravinskage »Petruška« v Golovinovi koreografiji. Dirigent g. ravnatelj Polič.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 21-24

GLOBOKO ZNIŽANA VSTOPNINA

PRI VSEH PREDSTAVAH:

od I. do IX. vrste . . . Din 6.50	od XXII. do XXVIII. vrste Din 12.—
od X. do XI. vrste . . . » 8.—	Balkonski sedeži . . . » 10.—
od XII. do XX. vrste . . . » 10.—	

Pri teh globoko znižanih cenah bomo predvajali odslej na naši priznani najboljši zvočni aparaturi Western Electric premiere najboljših zvočnih filmov!

Danes ob 4, 7.15 in 9.15

BOLERO

SLAVNI PLES PRVIČ V FILMU
Plešeta Carla Lombard in Georg Raft

Horoskop za leto 1935.

Človek, ki je miroljuben, resen, in ljubi potem ponoči, ko leže k počitku, mir in sladko spanje — ta naj se izogiba horoskopov, prerokovanj in podobnih imenitnih zadev! Prav zares! Z vsa resnostjo svarim, zaradi ljubelega miru, spokojne duše! — Jaz sam pa sem naredil neumnost: poslušal sem siresenske klice gospoda vedeževalca in cedernika Dvořaka, Strašnice, poštni predal takintak, in se pustil zapeljati... Res, priznam... A že se je zgodilo...

Da se je zgodilo, sem kriv sam, popolnoma sam... Pred leti sem iz šale in presrčnosti naročil horoskop pri tem preroku... za 5 KČ. Od tedaj je moj mir po vodi... Vsak hip dobim po pošti poziv, naj naročim nujno horoskop za tekoče leto, v katerem se mi obetajo nečuvne stvari, dogodivščine, presrečenja, imenitnosti... Da, zares... O bogastvu govore ti s strojem pisani listi, o boleznih, o neverjetnih pojavih v mojem tekočem in bodočem življenju...

Pa jaz nisem udan vražam, niti nisem potržen uplivi lune — a mir je mir! Pomisli, človek božji... vse predpoldne si delal, prided domov — na mizi leži

poziv: »Gospod! Se vedno niste izrabili možnosti, izvedeti poslednje direktive, ki se tičejo Vaše najbližje bodočnosti... Storitve to neugotoma, sicer boste obžalovali... Vaši prijatelji smo in Vam želimo dobro!...« Ali: prideš jutraj na delo in spet te pogleda s pisalne mize pismo z inozemsko znamko: »Gospod! Vsak dan pričakujem Vašega ljubeznivega poziva, da Vam izstavim in dopošljem Vaš horoskop za leto 1935... Nikar ne izzivajte usode in nesreč, ki preže na Vas, da bi Vam zagrenile Vaše življenje...«

Tako in podobno gre tedne in mesece... V prvem pismu stane taka reč, ki se ji pravi horoskop, 25 KČ, v drugem 20, in tako gre nazdol do 10 KČ. O ne, nikar ne mislite, da je morda zaradi skoposti, ne, zaradi ljubelega miru se zgodi... Pa sem na meji obupa, pa si ne vem pomoči... Kaj me briga usoda, luna, zvezde, škorpjion in rak — mir, mir hočem, kosmata kapa, mir, in ta je vreden 10 KČ, je, ali pa naj vzame vse skupaj vrag!...

Pa naročim horoskop! Individualen horoskop, na znamenje raka izstavljen, s posebnim ozrom na mojo odlično kč-

nost... Gospod Dvořak, Strašnice, poštni predal takintak... Horoskop točno dosepe... V lepem vijoličastem ovitku. — Pa ga pogledjmo! Za leto 1935, je izstavljen... Imenitno, kaj!...

Na platnicah, na zadnji strani je napisano tole: »Ure srednega človeka! V življenju človeškem so ure, ki so uspehu močno ugodne. Vsak planet vlada izmenoma eno uro po solnčnem vzhodu, ostali se pa zvrstve in vladajo... Vrtni red planetov je: Solnce, Venera, Mars, Saturn, Jupiter itd. Ob nedeljah vlada prvo uro po solnčnem vzhodu Solnce, potem Venera in tako lepo po vrsti. Zato je važno, da si izberete za spekulacije, za važne zadeve, za ljubezenske afere oni planet, ki vsebuje odlično moč v tisti zadevi. — Zda sledi popis!... Jaz riskiram, zaupati hočem, kam meri uplivi posameznih planetov.

1) Najprej je Solnce: Ura, ko vlada Solnce, je ugodna za prošnje, za pisanje pisem, dokumentov, za sklepanje pogodb... Ob tej uri, bratec, prosí za službo, dobil jo boš gotovo... 2) Potem je Venera: Ta ura je ugodna za vse prilike, prav posebno pa še za urejevanje zadev z drugim spolom. Sklepanje ženitnih ponudb je uspešno ob tej uri. Uživanje zdravil je učinko-

vito, slavlja, podpis pogodb in pa potovanja po suhem so kronana z uspehom...

3) Nato Merkur. Brate, ob tej uri piši pisma, podpisuj menice in udeležuj se literarno!

4) Luna. Ta ura upliva blagodejno na potovanja po morju, na zadeve z damami, na raziskovanja... Ob luninem svitu bodi radoveden, sklepaj nova znanstva in delaj obiske. (Res, tako stoji tam: ob luninem svitu delaj obiske... oj, oj, oj — prav ima moj horoskop!)

5) Saturn: Ta ura ni ugodna. Ob tej uri započete zadeve padejo običajno v vodo. Ne prodajaj ob tej uri posestev, sploh se izogibaj vsega, kar ima opravka z zemljo...

6) Jupiter: ta ura je ugodna za fehtanje pri bogatinah, za dobre špekulacije, borzne afere — sploh za pridobivanje...

7) Mars: ta ura je brez pravega značaja. Neugodna je, a vendar ne tako kakor ona, ko vlada Saturn. Ona prikraša (!) nevarnosti, nesreče s kovinami, bitke, naskoke in obrekovanja...

Tako — zdaj sem povedal! Kdor pravi, da sem nediskreten, se moti. Hočem le, da nisem samo jaz deležen dobrin horoskopskih, zakaj bi ne bili tudi dru-

gi deležni, recimo, Marsovih fletnosti, bitk, naskokov, obrekovanj in podobnih dobrot... Ali ni to altruizem? Pri teh hudih časih... Sicer pa se lahko poslužim vsak tistega planeta, ki ga potrebuje v svoji trenutni življenjski situaciji... Kar izvolite!...

Samo nečesa jaz nisem izdal... Za uporabo tega recepta gospoda Dvořaka, Strašnice, poštni predal takintak, je potrebno vedeti, pod katero zodiakalno znamenje spadaš, dečko moj: spadaš pod ozvezdje Raka, Tehtnice, Ribe, Škorpjiona? Da, tega nisem povedal, ker ne vem.

To pa vem... stari egiptovski bogovi mrščé čela, astrologi natezajo usesa — a le brez skrbi... jaz vem, da je zapisano v zvezdah, v prekrasnem nebesnem svodu več, kakor slutimo... Vsa pota naša so zarisana vanj, in človek, ki obrne ob taki noči svoj zameglen pogled navzgor — bil si odrešen in kronan s spoznanjem ehim: gori je večna krasota, skrivnost, in naših potov zagonetni zemljevid...

Samo toliko je vreden horoskop, ne več in ne manj!... Malo nasmeška, malo skrivnostnega drgeta nad tem, da ima človek pogum posezati v večne skrivnosti obzorja...

Dogodki po širnem svetu

Košata katedrala

Cvetoče drevje ob slovnici katedrali Notre dame de Paris

Grafolog Saudek

Poročali smo že, da je v Londonu umrl Robert Saudek, utemeljitelj znanstvene grafologije. Učakal je samo 55 let.

Saudek je bil rodom iz Kolina na Češkem, kjer je pohajal gimnazijo, potem pa se je posvetil trgovskemu poklicu. Deloval je v Berlinu in Parizu, med vojno je menjal poklic in si uredil časopisno agencijo v Haagu. Po vojni je stopil v češkoslovaški tiskovni urad in je živel več let kot dopisnik čeških listov na Angleškem.

L. 1921 je objavil roman »Diplomati«, v katerem je razložil svojo metodo presojanja ljudi po pisavi. To delo ga je namah napravilo slavnega in znanega širom sveta. Nadaljeval je v tej smeri in napisal več strokovnih del o pisavi kot zrcalu človeškega značaja. Znani sta posebno njegovi knjigi »Eksperimentalna grafologija« in »Znanstvena grafologija«.

Saudek se je z uspehom udeleževal tudi kot gledališki pisatelj. Napisal je v češčini »Drama otroške duše«, več tragedij in niz esejev. Njegovi poslednji želji so ustrezali, da se njegove telesne ostanke sežejo v Goldersgreenovem krematoriju v Londonu.

Kako velika je žeja Američanov?

L. 1913. so v Ameriki vpeljali prohibicijo in so tisto leto zadnjikrat normalno točili alkoholne pijače. Pri tem so popili 135 milijonov galon whiskeyja in 12 milijonov galon uvoženih alkoholnih pijač. Ko je bila lani prohibicija odpravljena, so smatrali zgornje številke kot nekako osnovo, po kateri so skušali izračunati potrebščino alkoholnih pijač za 1934. Uradno so preračunali, da bo treba do 200 milijonov galon raznega alkohola. Toda prav kmalu so spoznali, da so bili ti računi močno pretirani. Številke namreč kažejo bistveno zmanjšanje v potrošnji alkoholnih pijač in še ta se manjša od dneva do dneva. Do čim so v lanskem decembru prijaviли še 8 milijonov galon whiskeyja za obdavčenje, so jih v februarju samo še štiri. Tako bo potrošnja za celo poslovno leto komaj presegala 25 milijonov galon. Višine davčnih dajatev za potrošnjo alkohola, ki so jih l. 1913. cenili na eno milijardo dolarjev, ne bodo letos niti približno dosegli, in splošno se sodi, da bodo dobili samo kakih 370—400 milijonov dolarjev od davka na alkoholne pijače. Te številke dokazujejo, da žeja Američanov ni ostala tako velika, kakor so jo prikazovali v začetku zopetne smokre dobe.

Samomor dunajskega psihijatra

Te dni se je usmrtil na Dunaju 38letni asistent ondotne psihiatrske klinike dr. Ludwig Horn. Našli so ga v njegovem stanovanju, Pelikangasse 5, obesenega na oknu.

Mož je izvršil samomor okoli šestih zvečer. Služkinja, ki je odšla malo pred to uro iz hiše, ga je še videla pri pisalni mizi, žena, ki se je vrnila 10 minut po odhodu služkinje, ga je našla že mrtvega.

Dr. Horn je bil eden najboljših zdravnških sodrušnikov znanega psihiatra Wagnerja - Jaurega in pokojnega neorologa dr. Economa ter je veljal za strokovnjaka posebno pri zdravljenju posledic sifilisa z malarijo. Bil je skoro neprecenljiv diagnostik za liquor in mojster v tehniki punkcije hrbtničnega mozga. Njegovi tovariši in predstojniki so priznavali te vrline, kljub temu pa je zdravnik trpel na kompleksu manjvrednosti, kar je njegove živce tako zrahljalo, da bi bil moral oditi na lečenje v sanatorij. Preden pa se je odločil za ta korak, je izvršil samomor.

Izkrcanje v Hendonu

Angleški ministrski predsednik Mac Donald zapuša na letališču v Hendonu aeroplan

Termiti — sovražniki Napoleonove stavbe

Te dni je v francoski zbornici nekdo poveljeval vprašal vlado, kaj namerava storiti zoper termite, ki so napadli historično hišo, v kateri je bival Napoleon na Sv. Heleni, in jo grozijo uničiti. Hiša je, kakor znano, last francoskega naroda. Laval je odgovoril, da vlada pač ne bo poslala na Sv. Heleno vojne ladje s specialisti za uničevanje termitov, kakor je predlagal interpellant, kajti na Francoskem takšnih specialistov ni. Pač pa bo poiskala na Sv. Heleni same ljudi, ki naj rešijo zgodovinsko stavbo.

Novo vseučiliško mesto v Parizu

Bedni pariški del mesta, ki je mejil na park Montsouris, se je umaknil ogromni napravi lepših zgradb, ki bo kmalu postala posebna znamenitost za vsakogar, ki obišče Pariz. Na tistem kraju so namreč iz zasebnih sredstev zgradili velika, palačam podobna poslopja, v katerih bodo stanovanja za vseučilišne različnih narodov. Arhitektura teh poslopij uvaža stavbinske sloge one dežele, iz katere so v njej stanujoči dijaki doma. Tako n. pr. imajo kubanski slušatelji svoj dom v starem španskem slogu, maroški dijaki v lepem mavriškem slogu. V bližini teh dveh stoji popolnoma moderno poslopje dijakov iz Holandske. Zraven švicarske hiše stoji poslopje francoskih provinc v slogu 17. let. Vendar na oko tako velika različnost slogov nikakor ne dela utiska, kakor da bi vse skupaj bilo brez sloga, pač pa se vsepovsod zaznava enotna harmonična zamisel. Koncem decembra 1935. bo zazidanih 4000 kvadratnih metrov prostora. V dosegljivih zgrajenih domovih stanuje že 2000 dijakov. Kavaren v tem dijaškem mestu ni, vendar je na večer življenje po ulicah tega mesta prav tako živahno kakor po boulevardih in na vsak korak slišiš vse močnejše jezike sveta. Na sredi tega mesta bo stala Mednarodna hiša, ki bo sezidana iz sredstev Rockefellerjeve ustanove in bo imela štiri nadstropja. V njej bodo predavalnice, gledališče, kino, velika mednarodna knjižnica, kopališče, dvorane za gimnastiko in prostor za radio. Na koncu bodo sezidali še cerkev, v kateri se bo vršilo bogoslužje vseh krščanskih veroizpovedi.

Novi guverner Klajpede

Vladas Kurkauskas, doslej predsednik kmetijske zbornice v Kaunasu

Nemški vojni zaklad

Londonski zastopnik pariške Agence Economique et financiere poroča tej agenciji o razgovoru, ki ga je imel z nekim nemškim velebankirjem. Mož mu je izjavil, da ima Nemčija v Amsterdamu, v Švicah in v Zedinjenih državah naloženo premoženje pol milijarde funtov šterlingov. Ta denar se lahko smatra za vojni zaklad Nemčije ter je namenjen za nakupovanje surovin, ki bodo rabile Nemcem za oboroževanje.

Pogreb ponarejevalca frankov

V Helesli na Madžarskem so te dni pokopali bivšega madžarskega policijskega ministra Nadossyja. Pogreba se je udeležila cela vrsta bivših ministrov s predsednikom Lige za revizijo mej, Francom Herczegom na čelu, dalje državni podtajnik v ministrskem predsedništvu Barczy, sin bivšega min. predsednika Bethlena in drugi. (Cerkevne svečanosti je opravil škof Raffay, ki je izjavil, da so ljudje, ki jih je treba po pisani črki zakona obsoditi, v srcu pa jim je kljub temu vse odpuščeno.

Smrt letalca v afriški divjini

Francoskega letalca Mauricea Finata in njegovega tovariša Paula de Foresta je zadel na poletu skozi afriško divjino bridka usoda: prvi se je ubil, drugi pa je bil hudo ranjen

Organizirana zaščita proti zračnim napadom

Vse države, posebno velike, se vneto gibljejo, da bi izorganizirale svojo zaščito proti zračnim napadom. Tako ima Rusija že nekoliko let izvrstno organizacijo z nad 30 milijoni članov. Italija je izročila skrb za te stvari »milici za zračno zaščito«, ki ji načeljuje poseben oddelek glavnega generalnega štaba. Na Angleškem se javljajo za poročevalsko in opazovalno službo za primer zračne vojne tudi civilne osebe, a na Francoskem ima poseben višji častnik nadzorstvo nad vojaško in civilno zračno obrambo. Da Nemčija za drugimi nič ne zaostaja, so pokazale zadnje zračne vaje nad Berlinom.

Odtiski prstov rešujejo zgodovinsko zagonetko

Starinoslovci se dandanes poslužujejo mimo kemije tudi kriminologije, odnosno nje panoge, daktiloskopije, to je raziskovanja prstnih odtiskov. Dr. Bade iz Berkeleva v Kaliforniji, ki se zlasti peča z raziskovanjem svetopisemskih mest, je izkušal iz najdb, ki so jih bile našle štiri odprave, določiti lego in razvoj zgodovinskega mesta Mizpaha. Kjer je bil Savel kronan. Težkoče so bile v tem, da se posamezne kulturne plasti mesta, ki je stalo v bližini današnjega kraja Tel-En-Nasbeha, niso jasno in razločno odražale in razločevale druga od druge. V teku časa so bili zidali mesto na mestu. Ker so razvaline vsakega poslopja vedno sproti porabili za temelje novega, je vsakokratna odkopana plast neravna. Dr. Bade je preiskoval številne lončene posode in vrče iz na okoli različnih plasti in je po istih prstnih odtiskih na črepih in posodah ugotovil, da je mnoge morala narediti roka enega in istega delavca. To je dokaz, da spadajo tiste na videz različne kulturne plasti v eno samo dobo.

Specialisti tiskarskega škrate

Tiskarskemu škratu smo sicer dostikrat dolžni hvalo za marsikako nen pričakovano veselje, vendar pa po navadi že take uganja, da je strah in groza časnika in pisateljev, ker naredi prepogosto meni nič tebi nič iz najlepšega stavka največji nezmesel. Ta vražji škratek je že tako pretkan, da tudi največja pozornost in skrbnost ne more preprečiti njegovih burk. Vzlic vsemu pa z začetnjem doznamo, da so ljudje, ki skušajo izčistiti, nesebičnega navdušenja za stvar tega nagajivega porednega ugnati v kozji rog. Strokovnjaki so nekoč ugotovili, da je v vsaki knjigi, ki pride na trg, še zmerom 100 do 150 pogrešk. Izkušnje omenjenih idealnih in strastnih, zagriženih preganjalcev tiskarskega škrate potrdjujejo to ugotovitev. Enega teh idealistov je Bernhard Shaw imenoval »kneza korektorjev«, ker je našel v vsaki Shawovi knjigi še zmerom do sto tiskovnih pogrešk. Ta človek, ki pregleda malone vso svetovno književnost ter navdušeno stika za pogreškami v korekturi, ima že več ko 300 zahval in priznanj, ki so mu jih poslali pisatelji in založniki iz vseh dežel. Pri tem pa je zmerom takšen idealist, da noče vzeti za svojo navdušenost in delo nobene nagrade in se brani izvrševati svoje vzišeno delo kot poklic. V Yorkshiru na Angleškem živi duhovnik, v čigar poklic že tako spada pre- in izganjanje hudiča, v čigar družbo spada nedvomno tudi tiskarski škrate. Ta možak ga preganja tako goreče, da je na moč zaslovel med pisatelji in založniki. To svojo gorečnost je dal mnogim pisateljem na razpolago in zdaj prebira zanje njih dela in opravlja korekture. Takšni

Hauptmannova žena ne odpusti Lindberghu

V Chicagu je prišla neka ženska z dvema zakoncema v pisarno neke družbe za zračni promet in zahtevala tri vozne listke do New Yorka. Ko jih je že dobila, je hipoma vprašala: »Ali je to tako zvana Lindberghova prog?« Ko je uradnik pritrdil, so vsi trije vozovnice vrnili. Bili so žena Hauptmanna, ki je bil obojen na smrt zavoljo ugrabitve in umora Lindberghovega sinčka, in dva zakonca, njena prijatelja.

Luminal in samokres

V Budimpešti se je otrovala z luminalom ter se nato še ustrelila s samokresom naravnost v srce 22 letna madžarska igralca Sari Batori. Umrla je v bolnišnici, kjer so ji zdravniki skušali oteti življenje. Zakaj je prav za prav šla v prostovoljno smrt, ne morejo dognati.

Stavka pri Chevroletu

Iz Toleda (Ohio) poročajo, da je izbruhnil nenaden štrajk v ondotnih Chevroletovih avtomobilskih tvornicah. Stavko je začelo samo 600 delavcev, zaradi njih odločitve pa je prišlo ob kruh 2000 ljudi. Vodstvo podjetja, ki ni hotelo ugoditi zahtevam stavkajočih, je ustavilo obrat in izprlo vse delavce.

Nov korziški bandit

Nedavno na smrt obojeni korziški bandit André Spada ni bil, kakor pravijo najnovejše vesti, zadnji razbojnik na Korziki. V Macciji se je namreč zadnje čase pojavil nov bandit, Toussaint Dominique Poggi. Mož, ki je pobegnil iz ječe, v kateri bi bil moral presedeti leto dni, je napadel na cesti nekega svojega sorodnika in ga oropal. Poggi je pobegnil v korziško divjino, kjer bo domnevno nadaljeval svojo krvavo obrt.

Pogumna letalka

Miss Joana Battenova kani prekositi sedanji ženski letalski rekord na progi Avstralija—Anglija

Stanko Janež:

Elektrika

Mnogo zanimivih stvari se dogaja na svetu — res. Vsak dan se kaj zgodi, vsak dan koga oženi. Tako živimo drug od drugega. Toda to so malenkosti, res same malenkosti.

Ziviš, živiš in živ dan ne doživiš nič posebnega. Hodiš po svetu, gledaš po kakšnih mestnih izložbah in zaman poziraš sline. Sline se ti cedijo za marsičim. Ampak, če je ta presneti fant Alojz Troha — morda misliš, da mu bodo kdaj pečene pičke kar same od sebe telele v usta, ali da mu bodo te, s tisoč mazili namazane mestne dekle kar tako padale okoli vratu, se je silno motil.

Nič takega se ni hotelo zgoditi in še marsikaj drugega ne, o čemer je sanjala njegova glava.

Naj si poskuša, — so govorili ljudje, ko je odhajal v svet, — naj vidi, kakšna slava ga čaka. Takle fante itak nikdar ne verjame, preden česar pošteno ne skopi.

Toda tudi to niso bile nič drugega kakor pobožne želje. Ti nazadnjaški vaščanje že od pamtveka niso znali drugega, kakor čepeti na svoji zemlji, orati in saditi krompir. Kaj so neki oni vedeli, kaj je to razvoj in napredek človeštva? Ne, za te stvari so bili preslepi kakor noč.

In kaj je bilo slišati po njihovih slamnatih kočah zvečer, ko so prišli od poljskega dela in so na njihovih mizah z medlo, nič vredno svetlobo zabrele zanikrne, smrdljive petrolejke? — Hvala Bogu, da je šla nevihta mimo.

— Garajte, garajte! — si je mislil Alojz Troha, ko je odhajal.

Toda takale gospodična, kakršno je igral kakšen Alojz Troha — bog varuj, da bi prijel kdaj za kako delo in si umazal tiste nežne prste! Takoj mu pade krona z glave in kdo bo potem brenkal na strune in godel podoknice vaških deklinam!

— Naj gre. Naj si poskuša. Bo vsaj videl, kakšen je svet, — so govorili vaščani.

Tako je šel Alojz Troha v mesto. Res je bilo mesto nekaj večjega, bolj vzvišenega od vasi, toda Alojz Troha si je zaman domišljal, da je zrasel v mestu: vrtil se je kakor frtavka in ni vedel, kam bi se dal s tistimi razneženimi rokami.

— To je sedež duha in kulture! — si je govoril Alojz in si ogledoval svoje nežne, drobne prste, ki so bili beli kakor sneg.

Toda zavoljo teh nežnih prstov je bil še vedno vseeno samo eden izmed tistih, ki imajo samo nežne prste in drugega nič.

Drugi, tretji, četrti dan se je pred nje govornimi očmi začela delati mavrica. — Pomagaj si! Migaj! — so mu govorili glasovi iz vasi.

Potem ga dolgo časa ni bilo na izpregled, Alojz Troha se je pogreznil v morje življenja. Zaplaval je. Sprva je šlo silno težko, toda z vsakim dnem bolj veselo. Nazadnje se je igral z valovi.

Prišla je pomlad, prišla je druga, prišla je tretja.

V vas je prišel novi načelnik. Stari, vse časti vreden župan je bil kmet. Nosil je brado in ta brada ga je pokopala. Mestni uradi so zahtevali, da se vsi župani brijejo. Izšlo je geslo: Proč z bradami in brki, novi čas zahteva ljudi jasnih lic in odkritega obraza! Stari je nosil brado, toda to je bilo tudi vse. Niti pojma ni imel, kaj je to: napredek. Ko je prišel novi, so vsi vedeli, da je z njim prišel tudi nov dvi stoletja.

Novi načelnik je najprej sklenil posvetiti v temne leščerbe svojih podložnikov. Predaval jim je noč in dan, da bi jim vdihnil nove pojme o nalogah sodobne vasi v družbenem procesu. Potreba je zvišati proizvodnjo!

— Kaj le hoče od nas? — so se spraševali kmetje. Njihove butice so ostale trde in niso hotele ničesar razumeti. Njihovi nazori so bili stari več tisoč let.

— Toda, če ne pojde zlepa, pojde

zgrda, — je govoril načelnik in hodil gor in dol po sobi.

S tem se pričena tudi zgodba, kako smo pri nas uvajali elektriko. Bilo je veselje. Prišla je deputacija: pritožba zavoljo uvajanja novotarj! Novi stroški, nove žrtve! Tako so se uradno izrazili, toda naskrivaj so govorili o nekakem hudičevem načrtu, ki hoče vso vas spraviti v pekel.

— Mi ostanemo pri starem! — so zatrjevali vaščani in mislili na svoja nebesa.

— Čisto dobro se nam godi! — je otresal svoja slinasta usta star kmet in se držal za trebuh, v katerem se je nabrala precejšnja množina pajčevin.

— Kakor hočete! Nam je vseeno dobro! — je rekel načelnik s svetlim obrazom.

To je bilo čudovito res. Zato so vaščani lahko brez skrbi odšli, dozdej so bili zmerom navajeni, da je moral kdo drug misliti za nje. Kako? Že sto let ni bilo najmanjše izpremembe.

Proti koncu tedna je prišla komisija, prišli so inženjerji, prišli so delavci, prišli so drogovji.

— Kaj pa zdaj! — so odpirali ljudje usta in prodajali zijala. Ampak kaj dela med njimi »gospodična«, saj vendar nikdar ni bil za nobeno rabo. Res je bil to nekdanji, zanikrni, ničvredni Alojz Troha, ki ga je lahko premamilo vsako

žensko krilo. Kako se je že blagovolil izraziti? Da bo zdaj nov čas razsvetlih njihove temne, prazne lobanje! Če ne vedo, kaj se pravi to: »Vodstvo električne napeljevalne«, jim prav rad svoje mesto malo prepusti.

— Naj preizkusijo zdaj svoje vaško znanje! Naj vidijo, kaj se pravi to: delo za napredek človeštva. Ni vrag, vsaka svinja se rada valja po mehko nastlanem! —

Kdo bi si bil kdaj mislil, da bo takole dete, kakor je bil svoj čas kakšen Alojz Troha, takole razkoračen stal in dajal povelja svojim delavcem. Toda čas hiti in razmere so zmerom nove!

Zdaj delajo, postavljajo drogovce, napeljujejo žice. Kmalu bo vse dovršeno. Kar so bile včeraj sanje, je danes čista resnica. Kar so pred tisoč leti molili kot boga svetlobe, to visi danes pod tvojim stropom.

Toda nekega večera se je pri vseh ljudeh naselila luč. Zarnice so zasijale od stropa. Sploh je bilo zelo lepo.

To so se vaščanom svetili obrazi! Bilo je nekaj nezasižanega.

Načelnik si je od veselja tleskal z rokami. — Alojz Troha vam je mož in poi! — so govorili vaščanje. — Čas je, da se oženiš, — so se laskali tisti, ki so se delali bolj pametna. Da, Da.

Sportna nedelja

Osmo kolo državnog prvenstva:

V Zagrebu samo dva gola

je dobilo Primorje proti Gradjanskemu — Točke sta pustila Hajduk in Hašk, osiješka tekma pa je bila remis

Ljubljana, 28. aprila.

Osmo kolo državnog prvenstva v nogometu je imelo na sporedu štiri zanimiva srečanja, in sicer v Zagrebu, Beogradu, Osijeku in Sarajevu. Na zeleno polje so morala vsa ligaška moštva, razen BSK in Baska, med katerima je šel prvi na velikonočno turneju v Rumunijo, slednji pa si je po hudi bitki v Sarajevu privoščil nekaj odmora.

Senzacijo dneva sta nam pripravila Hajduk in Hašk, ki sta oba gostovala na tujih tleh in pustila nasprotniku obe točki, in sicer Hajduk v Beogradu že drugi in Hašk v Sarajevu kakor marsikatero ostalo moštvo. Tudi Slavija v Osijeku se je prav dobro držala proti Concordiji.

Naš ligaš Primorje je šel na vroča zagrebška tla, kjer je moral pustiti obe točki, vendar pa so kritike zanj zelo laiskave. Žal ta lepa ocena na koncu tekovanja ne bo igrala nobene vloge več in zdi se, da se nad Primorjem zgrinjajo temni oblaki...

Tabela državnog prvenstva je do prihodnjic naslednja:

Hajduk	7	4	1	2	12:9	9
Hajduk	7	3	2	2	20:9	8
Concordija	7	2	4	1	9:6	8
Bask	5	3	1	1	15:7	7
Jugoslavija	5	3	1	1	9:6	7
Slavija (S)	8	3	1	4	14:12	7
Slavija (O)	8	3	1	4	11:24	7
Primorje	6	1	1	4	5:18	3
BSK	3	1	0	2	6:5	2
Gradjanski	4	1	0	3	4:9	2

Jugoslavija : Hajduk 3:1 (1:0)

Beograd, 28. aprila.
Igra je bila zelo lepa in skoraj izravnan. Do odmora je Jugoslavija dosegla vodstvo, toda kmalu po reprizi je mogel Hajduk izenačiti. V zadnjih petih minutah je nato Jugoslavija forsirala tempo in zabil je dva gola ter si zaslužio priborila zmago.

Concordia : Slavija (O) 1:1 (1:0)

Osijek, 28. aprila.
Tipično prvenstvena borba pred približno 1500 gledalci. Concordia je hotela mnogo kombinirati, kar ji je do odmora tudi uspelo. Po odmoru je preveč forsirala tempo, ker bi sicer lahko zmagala. Prvi gol je padel za Concordio v 15. minuti po Valjareviću. Slavija pa je izenačila v 37. min. drugega polčasa po Slošiću iz enajstmetrovke.

Slavija (S) : Hašk 2:0 (0:0)

Sarajevo, 28. aprila.
Že od vsega početka se je videlo, da je Slavija boljša in nevarnejša in Hašk je bil v premoči samo 10 minut v drugem polčasu. Medtem ko je prva polovica igre ostala brez gola, je v drugi polovici v 10. minuti zabil prvi gol za S. Dugonjić po soloakciji. Dve minuti kasneje je bila prisojena enajstmetrovka, ki jo je Zagorac streljal naravnost v vratarja Šijačića. Žoga se je odbila, Zagorac je priskočil in postal v mrežo.

Na srečo je bila zato tembolj na mestu obramba, povrh tega pa Ilirijani niso znali izkoristiti številnih zrelih prilik. Napadalna vrsta je bila lepo povezana do 40. minute prvega polčasa; ko pa je bil težje bleziran Jurgec, ki je potem le statiral, je napad s samo štirimi ljudmi igral brez pravega sistema in le na prodore. Kljub temu je nekajkrat spravil v zadrego ilirijansko obrambo ter ustvaril nekaj kočljivih situacij. Toda napad je igral premalom za razumom in večkrat so posamezni igralci nekaj metrov pred golom streljali mimo in preko. Prvi nastop Hardinke je bil zelo uspešen ter je napad Maribora z njim mnogo pridobil na prodornosti. Moštvo je v splošnem ugajalo zaradi velike požrtvovalnosti in elana, s katerima je tudi prav za prav dobilo zmago.

Ilirija v Mariboru nima sreče, kajti če bi jo imela le trohico, bi danes ne bila odšla poražena z igrišča. Moštvo je bilo v celoti gotovo boljše od nasprotnika, zlasti v tehničnem pogledu in startu. Enajstotica je imela tudi dovolj ugodnih prilik za izenačenje, vendar so napadali s svojo neodločnostjo pokvarili še tako lepe pozicije. Napad je sicer tehnično zelo ugajal, le dodajanje žoge je bilo netočno, kar je imelo za posledico, da jo je često pobirala Mariborova obramba. V napadu je igral zelo dobro Doberlet, ki pa ni našel pravega razumevanja pri sosedih. Vsi njegovi napadi so bili vedno nevarni. V notranjem triju je prednjačil Pikić, ki pa je bil stalno »pod nadzorstvom«. Desna stran je bila bolj malo zaposlena. Krilska vrsta se je po izključitvi Sočana v 16. minuti prvega polčasa popolnoma razbila in je imela za to pozneje zelo težko nalogo, ki pa sta jo ostala dva krilca do konca opravljala zelo dobro. Obramba je bila danes zelo nesigurna, zlasti Svetic. Herman je pokazal sicer nekaj lepih parad, toda gol, ki ga je dobil, gre samo na njegovo račun.

Maribor izsilil začetkoma kot, ki pa ostane neizrabljen. V 3. minuti je bleziran Gomoj, ki zapusti igrišče. V 16. minuti foula Kirbiš Sočana, slednji ga udari z ного od zadaj in sodnik ga zaradi tega izključi. Gomoj se istočasno vrne spet v igro in Maribor je sedaj stalno v napadu. V 31. minuti je gneča pred vrati Ilirije in Milošu se posreči potisniti žogo izpod Hermana v mrežo 1:0 za Maribor. Pozneje izvede nekaj napadov še Ilirija, toda vsi se končajo pri obrambi Maribora.

V drugi polovici igre je Ilirija dve tretjini stalno v napadu, izsilil serijo kotov, toda vse je zaman, žoga ne gre v mrežo. Proti koncu se Maribor nekoliko osvobodil in izvede tudi nekaj akcij, toda rezultat se ne menja več.

Tekmo je sodil g. dr. Brandl iz Čakovca, ki mu gre zasluga, da se je igra končala brez incidenta. V ostalem sodnik ni bil vedno na višini in je posebno v II. polčasu zagrešil nekaj hušnih napak, gotovo pa je bil ves čas strogo objektivni.

V predtekmi je mladina Maribora porazila mladino Rapida z 9:1 (4:0), rezerva Maribora pa rezervo Železničarjev 9:2 (3:0).

Dopoldne je bila v Mariboru še prijateljska tekma med Svobodo in kombiniranim moštvom Rapida, v kateri je zmagala Svoboda s 7:4 (4:2).

Triglavski dan

S smukom s Triglava je JZSS zaključil letošnjo sezono

Mojstrana, 28. aprila.

Po dežju, snegu in megli v soboto je nedeljsko jutro zažarelo v krasnem pomladanskem soncu. Pred Staničev kočo živahno vrvenje, tekmovalci se pripravljajo na najtežjo tekmo, s katero zaključuje JZSS z izdatno pomočjo smučarskega kluba Mojstrana s svojim tehničnim vodjem Maksom Rabičem in marljivo tajnico Minko Rabičevico letošnjo sezono. Tekmi je predsedoval g. dr. Zdenko Švigelj. Preko ledenika se razlega veselo vriskanje tekmovalcev s Kredarice, ki hite na start. Ko so vsi zbrani, pridejo skupaj na startno mesto, in sicer na sedlo med Rjavino in grebenom Rži v višini 2400 m. Praga poteka s tega sedla v strmih smuku po zaviti dolini pod Rjavino, po kupiranem terenu Gornje Krme, mimo kočev v Gornji Krmi in po redkem mecesovnem gozdu v strmih vijugah v Vrtačo, odtod pa na cilj pri tkzv. Veliki bukvi.

Sneg je bil nalašč za to tekmo; dve tretjini proge je šlo po suhem pršiču, ki je zapadel prejšnji dan. Spodnja tretjina proge je bila dokaj slaba, toda izborne maže tekmovalcev so premagale tudi to oviro. Prvotno je bilo prijavljenih 19 tekmovalcev, startalo pa jih je le 11. Pogrešali smo na startu jeseniške Skalše in tekmovalce LZSP. Višinska razlika med startom in ciljem je znašala 1200 metrov, dolžina proge pa ca. 6 km.

Podrobni rezultati so bili naslednji:

1. Letner Egon (Rapid, Maribor) 8:14
- 1/5; Mušič Ljuba (Hašk, Zagreb) 5:58
- 3/5; 3. Moderc Stanko (Bratstvo, Jesenice) 9:39
4. Cizelj Miran (Železničar, Maribor) 9:41
5. Stopar Rudi (MSK) 10:01
- 2/5; 6. Zore Zdravko (SPD Kranjska gora) 10:42
- 3/5; 7. Podkubovšek Slavko (MSK) 11:05
- 1/5; 8. Bohinec Ivan (SK Bratstvo, Jesenice) 14:46
9. Polajner Cvetko (Dovje-Mojstrana) 15:13
10. Leutner Henrik (Železničar, Maribor) 15:44
- 4/5. Doseženi čas zmagovalca je odličen in za dve minuti boljši od lanskega.

Po končanih tekmah je bila v hotelu »Triglav« v Mojstrani razglasitev rezultatov in razdelitev daril.

Hud poraz ljubljanske hazene

Zagreb, 28. aprila.

Za današnji nastop hazenske družine Ljubljane proti reprezentanci Zagreba je vladalo veliko zanimanje. Zagrebčanke so v znani postavi — večinoma so bile Concordijašice — dobesedno pogazile gostinje, ki niso mogle nuditi nobenega pravega odpora. V opravčilo ljubljanske družine je treba navesti, da je bil to njen prvi nastop v letošnji sezoni in nista igrali dve dobri igralki Atene. Slednje najbrže tudi ne bi mnogo spremenile rezultata, ker bi bile Zagrebčanke v tem primeru najbrže še bolj napele.

Tekmo sta sodila po polčasih gg. dr. Pavčić in Kušar.

Kolesarske dirke v Celju

Celje, 28. aprila.

Klub slovenskih kolesarjev v Celju je priredil danes otvoritveno klubsko dirko na progi Celje-Konjice-Celje (50 km). Na startu in cilju se je zbralo mnogo občinstva, kar je dokaz, da vlada v Celju tudi za kolesarstvo mnogo zanimanja. Cesta je bila v dobrem stanju in le na Krizevem klancu je dirkače dohitel dež. V ostalem se je dirka pod vodstvom g. Fajsa končala v najlepšem redu.

Rezultati so bili naslednji:

1. Zupanc Albin 1:35:10
2. Polak Edo 1:38:10
3. Kušec Anton 1:38:11
4. Ojsteršek Ivan 1:39:36

Predavanje LNP

Sredi preteklega tedna je zdravstveno - vzgojni odsek LNP priredil v zeleni dvorani »Uniona« že svoje četrto predavanje, ki so ga v velikem številu obiskali sportniki vseh ljubljanskih nogometnih klubov. LNP si je nadel težavno nalogo in pričel vzgajati našo mladino v pravem sportnem duhu. To akcijo bodo morali vsi klubi podpreti, da se končno odpravijo razni nedostaki, ki niso v dobro našemu sportu in propagandi zanj. Nepoznavanje pravil, klubska zagrizenost, neobjektivnost, nediscipliniranost itd. so ovire, ki so na poti, da se naš sport, posebno nogometni, ne more dvigniti z začetniške stopnje na ono višino, ki nam pripada po naši splošni kulturni stopnji. Nekateri vodilni faktorji naših klubov so na napačni poti in bi morali svoje dragocene sile vse bolj izrabiti za pravo sportno vzgojo mladine. Zato je treba akcijo, ki jo je začel ljubljanski nogometni podsavez, pozdraviti in jo podpreti, ker samo v tesnem skupnem sodelovanju z vsemi odločilnimi faktorji bo mogoče preorati to ledino in doseči uspeh.

Po uvodnem pozdravu tajnika zdravstveno-vzgojnega odseka je g. dr. Tomc v izčrpnem govoru orisal temne strani nogometnega sporta in opozoril na smernice, ki bi jih morali prevzeti sportni voditelji, da bi vzgojili mladino v pravem sportnem duhu in s tem tudi kvalitativno dvignili sport. Sport ni samemu sebi cilj — pač pa je sredstvo, ki pomaga izoblikovati telesno in duševno popolnoma uravnovešene osebe. Kadar so posledice sporta smotrna in sistematična krepitev telesa in volje, je to znamenje, da se sport goji in pojmuje pravilno. Posebno nevaren v tem pogledu je nogometni sport, ker se v njem še posebno lahko razpalijo strasti posameznikov in množice, ki lahko povzročijo ogromno škodo. Zato zahteva ta panoga sporta silnega napora in volje in mnogo discipline. Če bi imeli pred seboj podrobno analizo vsaj letošnjih pomladanskih prvenstvenih tekem v Ljubljani, bi lahko postavili zanimivo statistično tabelo. Vzgojna moralna pozitivna bi bila sigurno najhja; škoda pa neprimerno velika. Odkrile bi se vse zakulisne spletke pred in po tekmah, pokazala bi se vsa nedisciplinla, ki vlada po naših igriščih, videli bi, da se goji sport, ki je za zdravje posameznikov škodljiv, videli bi za sportnika nedostojno obnašanje, žaljenja. Vse te senčne strani pa odvratajo resne sportnike in sportne simpatizerje; tako se izgublja interes in naš nogometni sport propada, namesto da bi se dvigal. Tukaj naj si poiščemo delo vsi oni vodilni faktorji, ki trošijo svoje moči v škodljivih klubskih intrigh in skupno v oblastim odpravijo nedostatke in pomanjkljivosti na naših igriščih.

Gradjanski : Primorje 2:0 (1:0)

Zagreb, 28. aprila.

Vsa sportna publika Zagreba je bila prepričana, da bo zmaga Gradjanskega nad ljubljanskim Primorjem zelo velika. Današnja igra je pokazala, da vse prognoze ne pomenijo nič in da lahko ligino moštvo tudi z rezervami zaigra prav dobro ali celo boljše kot s kompletno garnituro. Razen tega so danes simpatični Ljubljanci zaigrali tudi zelo fair in pokazali tudi v tehničnem pogledu velik napredek. Kombinacije jim niso več samo slučajne, kot nekdanj in vse kar napravijo, je dobro premišljeno.

Primorje je izgubilo igro, ker jo je moralo izgubiti. Boljše moštvo na polju je bil Gradjanski, je bil precej v premoči in je zato zmago zaslužil. Reči pa je treba, da bi bilo Primorje z malo več sreče in morda še s popolnejšo postavo po današnji igri lahko odneslo točko iz Zagreba. V prav dobri formi se je pokazal rezervni vratar Logar, ki je branil mnogo težkih udarcev, obenem pa izpustil dve razmeroma zelo lahki žogi. Igra je bila zelo lepa in zanimiva in so gostje posebno do odmora pokazali lepše poteze od domačih. Pozneje so seveda popustili in domači so kot bolj rutinirani odnesli obe točki. V ostalem pa Gradjanski ni zadovoljil svoje publike. V enajstotici je mnogo slabih mest in moštvo je potrebno generalnega popravila.

V moštvo Primorja se je dobro uveljavil rezervni vratar. Branilca Hassl in Jug sta imela priliko pokazati svojo vztrajnost in tudi vse drugo, kar je treba znati branilec. Jug je bil boljši, Hassl pa je igrallec sreče in igra preostro. V krilski vrsti je najbolj ugajal Boncelj, toda tudi oba varjaša sta bila dobro in požrtvovalna. V napadu je bil trijo počasen in zato manj nevaren, krili na sta pokazali prav dobro igro, in sicer Janežič v prvem in Zemljič v drugem polčasu.

V dveh tekmah brez točke je ostala Ljubljana, za katero sta v podsavaznem prvenstvu nastopila Ilirija in ŽSK — V vodstvu je Železničar

Ljubljana, 28. aprila.

V podsavaznem prvenstvu sta nastopila oba ljubljanska zastopnika, in sicer Ilirija kot eden najresnejših kandidatov za prvo mesto v Mariboru in ŽSK, ki se nevarno vrti na koncu tabele, in na domačih tleh. Nasprotnika sta bila oba mariborska, in sicer šibkejši Maribor za Ilirijo ter nevarnejši Železničar za ŽSK.

Ilirija je šla na pot kot favorit, in sicer tembolj, ker je Maribor v zadnjih časih preživljal krizo in so z njim še šibkejši nasprotniki kot Ilirija delali lahke račune. Žoga je pač okrogla in s to lastnostjo jo je danes zagodila Ilirija, ki je morala obe točki pustiti na onih nesrečnih mariborskih tleh, odkoder se je že večkrat vrnila razočarana in z razočaranjem za svoje prijatelje. Razen moralne škode pa bi utegnili danes izglubljeno točko igrati važno vlogo še pri končni bilanci. Maribor si je z današnjo zmago spet pridobil nove simpatije in prepričani smo, da mu bodo tudi te pomagale na poti do nadaljnjih točk v tem prvenstvu.

Šiškarji so sprejeli svoje tovariše iz Maribora na domačih tleh in tudi niso mogli rešiti časti Ljubljane. Zanje je izguba obeh točk tembolj važna, ker se nekam vztrajno »drže« na koncu tabele, pa bi se jim z morebitnimi reprizami po današnjem vzorcu lahko primerilo kaj neprijetnega. Vsekakor jim gre zdaj že zelo trda, pa bodo morali v preostalem sporedu napeti vse sile, če se bodo hoteli v dvanaesti uri rešiti zle usode.

Po današnjih tekmah je vodstvo v tabeli prevzel Železničar, ostali pa so se po prejšnjem redu zvrstili za njim. — Evo kako:

Železničar	11	7	2	2	30:22	16
ČSK	9	5	4	0	26:11	14
Ilirija	9	5	2	2	31:11	12
Rapid	9	5	0	4	23:14	10
Maribor	11	4	1	6	14:29	9
Svoboda	10	2	3	5	12:48	7
Celje	9	2	2	5	13:18	6
ŽSK	10	2	0	8	21:26	4

V naslednjem naši poročili:

Železničar : ŽSK 3:2 (1:1)

Železničar: Mahajnc — Frangeš II. Ronjak — Eferl, Frangeš I, Antoličič — Lešnik Bačnik, Turk, Pavlin, Lutz.

ŽSK: Oblak — Klančnik, Košmerl — Sočan, Košenina, Kretič — Derenda, Brodnik, Primar, Mokorel, Rihtar.

Pomenek za podsavazne pike med obema železničarskima kluboma je dal tesen plus za mariborske goste. Po poteku igre bi bilo mariborsko moštvo upravičeno celo reklamirati malo večjo razliko. Toda nogometna matematika se zadovoljuje tudi z najmanjšimi diferenciali: glavno je, da sta po možnosti obe točki na varnem. S te strani bodo Mariborčani z rezultatom brččas kar zadovoljni.

Mariborski Železničar je postavil v polje enajstotico, ki je svojega nasprotnika prekasala v glavnem z boljšo povezanostjo posameznih delov, bila pa je daleč pred njim zlasti z boljšim napadalnim kvintetom. Ta okolnost je brez dvoma prispevala vse, da so odnesli zmago in točke s seboj v metropolo ob Dravi. V primeri z domačim moštvom so gostje bili boljši skoraj v vseh vrstah. V Mahajncu so imeli pogumneja in hladnokrvnega vratarja, ki je reševal tudi že brezupne stvari. Branilca sta bila v začetku nekam nesigurna. Čimbolj pa se je igra razvijala, tembolj sta pridobivala na zanesljivosti in se je zlasti mlajši Frangeš povzpel do taktično zelo dobre igre, ki ni dala levi polovici nasprotnikovega napada, da bi se razmahnil. Ronjak je bil do konca slabši partner. Srednja vrsta je delala dobro od začetka do konca. Imela je s svojim napadom stalen kontakt, ki je omogočal vrsto kombinacij, s katerimi je napad prehajal v nasprotno polovico kar po mili volji. Frangeš je še vedno stari steber moštva in je umel povezati tudi stranska krilca v skupno delo, ki je dalo moštvo pretežen del igre nesporno premoč v polju. V napadu sta bili šibki mesti levo krilo in vodja napada. Vse je igralo na Pavlina, ki je dobil v teku dogodkov lepo število zrelih pozicij; tri je izkoristil, lahko bi jih bil pa še nekaj, če bi bil imel vsaj nekoliko točnejši strel. Ugajal je tudi Lešnik na desnem krilu, kolikor se ni spuščal v pretirane in nepotrebne »drbljunge«.

Iz ŽSK...

»Hermezani« so imeli prav za prav samo enega polnovrednega napadalca: ta je bil Derenda, ki je sam zabil prvi gol, drugega lepo pripravil, mimo tega pa bil edini nosilec napadalnih akcij. Njegov antipod je bil Rihtar na levem krilu, ki ni utegnil napraviti niti ene same koristne poteze. Vmes je notranji trio bil razbit na tri posameznika, ki se spričo dobre Frangešove igre niso mogli uveljaviti. Razen tega ni imel napad potrebne zaslombe v ozadju. Sočan se je omejeval na skrbno čuvanje svojega krila, Košenina ni bil vedno srečno pri stvari, najboljši krilec je bil še Kretič. Kot poedinci so bili sicer vsi trije agilni, kot celota pa niso prišli do veljave tja do konca igre, ko se jim je vendar posrečilo razbiti nasprotnikov napad in potisniti partnerja v defenzivo. Obramba je delala sigurno, le če se ne bi pri svojem poslu služevala ostroti. Oblak je tokrat sigurno lovil tudi težke žoge, od branilcev je bolj ugajal Košmerl.

Igra je bila spočetka vse drugo prej kot prvenstvena. Mrtva in brez pravega poleta. Razgibala se je šele po deseti minuti, ko sta padla prva gola in je bila koncem prvega in še dober del drugega polčasa dokaj napeta in zanimiva.

V glavnem so terensko prevladovali gostje, ki so brez velikih ovir kombinirali tja do kazenskega prostora in potem zapovrstjo zastrelivali priliko za priliko. Proti koncu so se domači malo zavedli svojih dolžnosti, res da je bilo takrat že vsceno: bilj so za

dva zgoditka na slabšem in niso imeli kaj tvegati. Ti zakasneli napori so jim vrgli en gol, odločnosti za izravnanje pa jim je zmanjkalo.

Dogodki so se v kratkem razvijali tako: Po uvodnih mlačnih potezah z obeh strani je v 10 min. zaključil Pavlin lepo kombinacijo s plasiranim strelom in dosegel vodstvo. Od začetnega udarca so nato Hermezani prodrli do pred nasprotni gol, v gnečji je Derenda opazil luknjo in jo gladko izkoristil — v časovnem razmahu 30 minut je bila partija postavljena zopet na remis. Pri tem je ostalo do konca polčasa.

Začetkom drugega polčasa je Ž. v napadu in v 3. min. gre kombinacija od desnega do levega krila, Lutz zelo lepo da pred Pavlina in ta potisne pod prečko v mrežo, 2:1 za Ž. V 18. min. je Klančnik v borbi z Bačnikom šibkejši, Pavlin izkoristi ne-nadno priliko, potegne in neubranljivo plasiira, stvar je že 3:1 za Ž. Hermes se zdi že potopljen in če bi bilo šlo v tem stilu naprej, bi bil nastal izdatnejši rezultat za goste. Toda sredi polčasa se situacija preokrene. Mariborčani so sicer še v napadu, a v 29. min. pobjegne Derenda Frangešu. krepko potegne v prazno in nesebično pada Mokorelu, ki precizno pretvori. zdaj je samo še 3:2. Sedaj šele opazijo Šiškarji, da z malo dobre volje lahko gre tudi drugače, toda mariborska obramba je čuječa in skrbno pokriva. Železničar je poslej v glavnem v obrambi, včasih napade, ali kljub obojestranskim naporom ostane pri doseženem rezultatu.

Sodil je g. Jordan. Občinstva je bilo okoli 500.

Maribor : Ilirija 1:0 (1:0)

Maribor, 28. aprila.

Za današnje prvenstveno tekmo med starima rivaloma ni bilo velikega zanimanja in je na igrišče v Ljudskem vrtu prišlo le okoli 600 gledalcev. Slabi rezultati in forma domačinov sta bila vzrok, da tekma ni bila obiskana kot so želeli prireditelji. Toda domačini so danes pripravili ne samo svojim pristašem, temveč vsem mariborskim sportnikom prijetno presenečenje s tem, da so iztrgali obe točki enemu najresnejših kandidatov za prvenstvo LNP. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Maribor: Koren, Kurent, Domicelj, Gomoj, Kirbiš, Konič, Jurgec, Dušan, Najzar, Hardinka, Miloš.

Ilirija: Herman, Svetič, Berglez, Unterreiter, Sočan, Pogačnik, Jug, Slapar, Pikić, Grintal, Doberlet.

ZMAGOVALCI

Uvodoma je treba poudariti, da je bila tekma odigrana v zelo ostrem stilu in se je pri vsem tem končala brez najmanjšega incidenta. Maribor je zaigral uspešno in mestoma dovolj lepo samo v prvem polčasu. V tem delu igre je imel precej prve besede ter je dovolj ogražal nasprotnikova vrata. Napad je lepo kombiniral do kazenskega prostora Ilirije, tam pa ni prišlo do pametnega zaključka. Edini gol, ki ga je dosegel, je bil morda le bolj slučajen kot izdelan. Najboljšo formacijo so imeli domačini v ožji obrambi, kjer je zlasti briljiral Kurent, ki je odigral danes svojo najboljšo tekmo. Krilska vrsta je bila do odmora prav dobra v obeh smereh; ko pa je bil bleziran Gomoj, ni bilo več prave zveze z napadom. V drugem polčasu — zlasti v prvi polovici — je bila ta formacija zelo slaba in je prav malo škodovala nasprotnikovemu napadu.

Prvenstvo II. razreda

Mars : Svoboda 2:0 (1:0), Slovan : Reka 2:0 (0:0), Sloga : Grafika 4:2 (2:1), Slavija : Korotan 1:1 (1:0), Jadran : Mladika 1:0 (1:0), Zalag : Radmilje 5:3 (2:1), Atletik : Šoštanj 5:3 (0:2).

Rapidovci v Celju

SK Rapid : SK Celju 5:3 (2:1).

Celje, 28. aprila.

Danes popoldne je mariborski Rapid odigral v Celju prijateljsko tekmo s SK Celjem, na kateri je bilo okoli 400 gledalcev. Zmaga gostov je bila zaslužena. Igra je bila ves čas zelo živahna, toda po odmoru so nekateri Rapidovi igralci zaigrali celo preostro. Mariborčani so bili v kombinacijah in v startu boljši od Celjanov. Tudi Celjani, ki so nastopili v novim napadom, so igrali bolj nego v dosedanjih tekmah, toda niso vzdržali do konca. Najboljši del jim je bila obramba, vratar pa ima na vesti dva gola.

Celjani so bili 10 minut v lahki premoči in zabili prvi gol, ki pa so ga gostje takoj izenačili v 42. minuti dosegli še drugega. Po odmoru so bili Celjani spet 20 minut nekoliko v premoči, nato pa so močno popuštli. Število golov se je še precej pomnožilo, pri čemer pa je Rapid ostal z dvema nasokoma zmagovalec.

Tekmo je sodil g. Seitl zadovoljivo in objektivno.

V predtekmi je mladina SK Celja zmagala nad kombinirano mladino Jugoslavije s 6:0.

Ostale nogometne tekme

Varaždin: ČSK (Čakovec) : Slavija 1:1 (1:1). Pokalna tekma.

Zagre: Hajduk : Slavija 1:1, Sparta : Derby 7:0, Grafika : Topografija 2:0.

Subotica: Bačka : Concordija 6:0.

Bruselj: Nemčija : Belgija 6:1 2:1).

Dunaj: Prvenstvena: Hakoah : Vienna 5:2 (2:1), Admira : Austria 7:0 (4:0), WAC : Libertas 3:2 (1:0), Rapid : FC Wien 2:0 (0:0).

Rim: Ambrosiana : Fiorentina 1:1, Lazio : Brescia 4:0, Turin : Napoli 0:0, Sampierdarena : Palermo 1:0, Livorno : Pro Vercelli 0:0, Triestina : Milano 2:1, Bologna : Roma 1:1, Alessandri : Juventus 0:0.

Budimpešta: Ferencvaros : Hungaria 3:1, »11« : Kispest 2:2 (1:1), Soroksar : Somogy 2:1 (1:0), Phobus : Attila 5:0 (2:0), Szeged : III. okraj 2:1 (0:1).

Praga: Slavija : FC Karlin 5:1 (0:0), DFC : Bohemians 0:0, Plzen : Teplitzer FC 1:1 (0:1), Kladno : Viktorija 3:1 (1:1), Prostějov : Zidenice 2:2 (2:2), Prijateljska: Sparta : AFK Kolín 2:2 in 5:0.

Plenarni sestanek staršinstva Ilirije bo 29. t. m. ob 12. v hotelu Štruke!j. Dnevni red: poročila odbora in načelstva nogometne sekcije o aktualnih do, odkih v našem nogometnem sportu. Vabljeni tudi čla stvo sekcije in prijatelji.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. važna seja sekcijskega odbora pri Rebcu.

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“

TEDEN DNI FILMA

Georg Raft in Karola Lombard plešeta ples »Bolero« po glasbi Mauricea Ravela

Ukradli so ji otroka

Doroteja Wieck je v Evropi dobro znano filmsko ime. Hladna dama, poznana iz filmov »Izgubil sem svoje srce« in »De-kleta u uniformi«, kjer je žela uspehe v družbi s Fröhlichem in Wysbarom. Zaslovela je hladna Doroteja tudi v Ameriki. Toda njeno bivanje v kalifornijskem filmskem paradizu se je izpreverilo v tragedijo. Dokler je bila pri Paramountu angažirana za dva filma, je rekla kar kričala o njej. Potem je sloves po malem ugašal. Ali zaradi tega Doroteja Wieck ni ostala nič manjša umetnica, kakor je bila prej. To nam v veliki meri potrjuje film »Ukradli so mi otroka«, ki ga bomo v kratkem videli v Ljubljani.

Ni je stvari in dogodka, ki američanom ne more poslužiti v filmu. Snov za pričujoče filmsko delo Paramounta je dala znana žalosna afeta z ugrabljenjem Lindberghovega prvorojenčka. Film je sila močan. In kaj je najljubše na njem? Znano je, kakšne krasne posnetke otrok znajo napravljati Američani. V tem filmu gledamo celo rajdo ljubkih otročičev, ki tu in tam naravnost očarajo. Dejanje se razpletja od pričetka do kraja živahno in žanje uspeh vsepovsod. Igra Doroteje Wieck in njenega otroka Le Roya, trenutno najmlajšega filmskega igralca na svetu, je res očarljiva.

Vihar

»Vihar« je tretje veliko filmsko delo iz Rusije, ki ga bomo v tej sezoni gledali v Ljubljani. Drama iz ruskega življenja, močna, pretresljiva, tipična v najgloblje koticke človeške duše. Nekateri dobri znanci, ki jih še pomnilno iz gostovanja slavni Hudožestvenikov se nam pokažejo v filmu: Masalitnova, Tarhanov, Žarov. Tekst je napisal Ostrovski, režira Vladimir Petrov, ustvaril pa je tudi to delo Sojuzfilm v Leningradu. Pred našimi očmi se bodo vrstile žalostne slike o propasti stanu, v katerem vlada zavist, sebičnost, zloba in mržnja. Stara ruska trgovska rodina gre v pogubo.

Bolero

Bolero, ki pravkar teče v elitnem kinu Matici, je film lepih žensk, krasne glasbe in plesov, razkošnih toalet, film o življenju v najelegantnejših nočnih lokalih Pariza in Londona. Tedaj že okolje je takšno, da privablja in mami ljudi, ki živimo svoje monotono malomeščansko življenje. Vsebinska je pa tudi takšna, kakor jo najbolj ljubi ljudstvo vsepovsod. Mladi ameriški rudar Rauli hoče postati slaven ple-

salec. Podnevi vihti kramp v rudniku, ponoči se vežba in nastopa na prireditvah. Uspehi so kmalu doseženi. In zdaj ga pot veče v Evropo, v Pariz. Ljubavni zapletki, vojna, otrovanje s plinom, slednjic velikanski triumf, v katerem pa zaradi vojne opešani organizem propade; — to je rdeča nit učinkovitega ameriškega filma, ki teče v nemškem jeziku. Glasbo je komponiral sloviti skladatelj Maurice Ravel, a usodo treh plesalk in enega plesalca glumi: George Raft, Carole Lombard, Sally Rand, Frances Drake.

Triumf volje

Svečana krstna predstava filma »Triumf volje« v berlinski Ufni palači ob živalskem vrtu je bila velik dogodek. Pompozno okrašena palača zunaj in znotraj je dala privediti še posebno svečano oblečije. Točno ob napovedani uri se je pripeljal Hitler s spremstvom. Od glavnega vhoda pa do lože je tvorila špalir častna četa SS. Po burnem pozdravu in vzklikanju vodji se je razgrnil zastor in kot uvod je odigrala gošča SS tri koračnice dokaj strumno. Takoj nato je stekel preko platna film, ki je reportaža velikega zboranja narodno socialistične stranke lanske jeseni v Nürnbergu. Film je bil posnet z ogromnim aparatom. Trideset operatorjev je bilo zaposlenih hkratu na različnih krajih. Iz 120.000 m dolgega negativa je izrezala Leni Riefenstahl 200 metrov najboljših posnetkov in jih zdila v celoto. Po predstavi je Hitler izročil Riefenstahlovi, ki je sedela v loži poleg, šopek v zahvalo za veliko delo in ji čestital k uspehu. Film mora in tudi želi videti vsa Nemčija.

Iz akvaristove torbe

O muzejskih akvarijih in drugo
Vstajenje je v lepi, od stvarnika z mnogoterimi krasotami obdarjeni slovenski pokrajini. Vendar so že minili časi, ko so nas pozdravljali iz obalnega grmičevja majhni zvončki, vijoličasti žarjani na tratah pa kronice in tulipani. Zdej prevladujejo rožnatobele penuse, vodice pa obrobijo rumeno cvetoče ka-lužnice nalik cvetnim kitam položenim ob obali. Globoko smo že v pomladi, kar opazamo tudi v akvarijih doma.

Ribičice se ženijo, polži odlagajo svoja jajčeca po steklih in rastlinah, listi rastlin pa sliho iz zemlje, a iz navidezno mrtvih vej kabomb in helodej obilno brsti; voda je pri tej rasti in v pravilno obljubljenih akvarijih (3 litre za vsako 4 do 6 cm dolgo ribo) seve polna kisika. Akvaristi, ki se hočejo o tem prepricati, naj posetijo muzej pri Valvazorjevem parku, kjer utegnajo opazovati svatbo pezdirkov. Lepota samcev prekaša vsako toplovodnico. Oči rdeče, glava in hrbet skoro črna, ostali del trupa rdeč s temno in svetlo modrimi odtentki, prosa od sredine do repa je pa kakor obložena s smaragd. V akvariju s pezdirkami so samo naše rastline, vsajene konec marca v črno barvo zemljo. Velikolistni pljučniki, vodna grebenika, kodrasti dristavec, četverolistni rmanec, podvodni in plavaljoči vodni mah, vodna leča in žabji las zastopajo barsko floro.

Oni, ki se zanimajo za zajedalke, bodo opazili na plavutih nekaterih pezdirkov lhtioftrirja v podobli belih, zelo drobnih pikic. V večjih akvarijih se ta golazen polagoma izgubi. Mlade lhtioftrirje, ki se porajajo iz mehurčkov starih, odpadlih, vsrkajo deloma školjke, deloma pa poginejo, ko ne najdejo gostilje. Zanimivo je, da je opaziti pri lhtioftrirjih v domačem bistrovodnem akvariju, kjer se vedno čisti in kjer se primeša vodi nekaj solt, očividna degeneracija, dočim se razvijejo lhtioftrirji, ki jih prenesemo iz pri-rode, do razmeroma precejšnjih dimenzij, ostane zarod majhen.

Ker smo malo prej govorili o domačih rastlinah, naj bo omenjeno, da je žal ne-davno umrl dr. H. Tuma zbiral med ostalim nazive rastlin po vsej naši po-krajini. Ta nazivoslovna zbirka je zaradi svoje temeljitosti in obsežnosti vred-na, da pride v prave roke, kajti nazivi so v mnogih krajih različni, a treba jih je poenotiti baš na podlagi takih zbirk, ki morajo zanimati poklicne prirodoslov-ce kakor tudi ljubitelje. Glede domačega nazivoslovja so se poleg omenjenega po-kojnika odkrivali tudi različni sodobni-ki. V prirodoslovju živalstva dr. L.

Poljanca ima n. pr. vsaka žival svoj slovenski naziv. V knjigi »Ribe v sloven-skih vodah« dr. A. Munde najdemo raz-na imena za poldine ribe Jugoslavije, a v knjigi »Rastlinski imenik slovenskih dežel«, ki jo je spisal farmacevt A. Ben-kovič, najdemo nazive skoroda vse dece boginje Flore. Zanimivo je, da je bil od-nosno da je med imenovanji samo dr. Poljanec poklicni prirodoslovec, ostali pa le ljubitelji.

Vračajoč se k muzejskemu akvariju, naj bo omenjeno, da so na dnu seve tudi školjke, ki so pezdirku za svatbo neob-hodne. V naših vodah žive ledvičasti škrdček, brezzobka in silkarski škrdček. Škrdki se razmnožujejo tako, da se iz jaj-čec, ki jih školjke nosijo, razvijejo ličinke (glohotdiji), ki imajo tenko nit biser-nico, s katero se obesijo na ribe, ki so jim gostiteljice do preobrazbe, nakar se spuste kot majhne školjke na dno voda. Nekateri družovrstne školjke so kakor znano dobaviteljice biserov. Po dr. Pol-jancu je našel župnik S. Ribič kraj Bo-rovnice tudi v ledvičastem škrdku biser, kar je vsekakor redkost. Nastajanje bi-

serov povzročajo lahko najmanjši drobič peska ali pa izvestne zajedalke, ki jih školjka, da se jih reši, obviže s bisernim plaščem.

O posledicah prevelikih toplotnih raz-lik pri menjanju vode je bilo že poro-čano, vendar bo naslednji primer goto-vo preprečevalno dejstvo tudi na dvojnoljvice. Neki ribič je teden pred ve-likim petkom lovil v bajerju, kjer je bila voda razmeroma topla. Da bi ribe izgu-bile okus po bajerju, jih je prenel tak-koj v Ljubljano, kar je bilo usodno. Ra-zen nekaj klinov in enega linja so mu poginile. vse ščuke, ostrži, rdečeeke, rdečeperke in krapji, dasi je bila razlika toplotne vode med bajerjem in Ljublja-nico samo 8 do 9 stopinj. To so posledice prehlada, s katerim marsikateri akva-rist, še zlasti začetnik, ne računa, dokler ga polom na vsej črti ne prepriča, da so hladnokrvne ribe glede toplotnih razlik mnogo bolj občutljive, kakor toplokrvne-ži na kopnem. Omeniti je še, da so tudi podvodne rastline glede na spremembo toplotne precej občutljive.

FILATELIJA

Slovenska izdaja 1919-1920

Frankovna znamka za 15 kron (temno zelena)

Meseca aprila in maja 1920 so se tiskale zadnje in najvišje vrednote frankovnih znamk — vse v kamotisku v Ljubljani.

Naklada: 28.800 kosov. Tiskarna Blau-rik je tiskala aprila meseca 1920 edino na-klado, obstoječo iz 257 pol po 144 kosov; od teh pol se je izročilo dne 27. IV. 1920 poštnemu ekonomatu 200.

Tiskovne in poštne pole. Tiskovne pole so bile sestavljene iz 12 vrst po 12—14 ko-sov. Poštne pole: 2x10=20, 2x12=24 in 10x10=100 kosov.

Poizkusni tisk: olivnozeleno, modrozeleno, modra, bledorjava, rdeča in sivocrna barva na tako zvanem transparentnem (prosobjem) papirju (ki se ne sme zame-njati s cigaretnim papirjem) —, potem črna in rjava barva na debelem sivkastem papirju, — živovijoličasta in črna barva na belem kartonskem papirju ter bledozelena na cigaretnem papirju, ki ni poizkusni tisk glede barve, marveč dokazni odtisk klišama, da je kliše pravilen.

Poleg teh poizkusnih tiskov imamo ve-liko številce seševje, izdelanih v vseh bar-vah; lete opišemo posebej.

Papir. Imamo samo eno vrsto papirja, in sicer kredast papir »K«.

Barva. Znana je samo ena niansa zelene barve, in sicer svetlejša do povsem temna: »K« temnozeleno; tisk in barva jasna (izvirna, originalna, plošča, takozvana plošča I.).

Obstoja tudi temnozeleno motna barva od tako zvane plošče II., ki jo opišemo pri potvorbah.

Končno opazamo živorumenozeleno (mal-grün) barvo, tisk in barva sta jasna; zna-mka je neke vrste poizkusni tisk.

Lepilo je belo do bledorumeno, tanko, enakomerno nanešeno.

Zobčanje. Imamo zgolj linijsko zobčanje 11½. Znani pa so tudi zobčani in le de-loma zobčani kosi (previdnost zaradi pot-ovrb je na mestu!), slepo in mišje zob-čanje.

Tiskovne napake. Znani so dvotiski (pa-zite na potvorbe!), odtiski in gube. Barva prehaja od svetlejšje v temno nianso na istih polah.

Izrazite in tipične pogreške plošč. Ta vrednota se ponaša s številnimi tipičnimi pogreškami. Navesti hočemo le one, ki so najbolj izrazite in samo take, ki se opa-zajo na izvorni plošči I.; pri 37. znamki v vencu spodaj bel madež; pri 53. znamki v okvirnem vencu levo zgoraj bel madež; pri 60. znamki vise leve brke navzdol; pri 96. znamki so v vencu desno zgoraj trije beli madeži; pri 111. znamki je krivulja okrog desne številke 15 podobna kači. Najbolj tipično pogreško pa opazimo pri 55. znam-ki; zgornja zastavica številke 5 ni vodoravna, marveč zavita (samo po en kos v polji!).

Obeskov ni. Vodni znaki niso znani. Razpolovljenih znamk ni. Provzorjevje tudi ni.

Zanimive poštno izkaznice (celne). Znamke tako zvane plošče II. (glej pot-vorbe!) je kot polpristne mogoče priznati samo na poštnih izkaznicah in pisnih; ne-rabljene take znamke so falzifikati.

Redkosti. Ta vrednota je sama po sebi razmeroma redka; to velja osobito za kose z zelo temno barvno nianso. Prav posebno je redka 55. znamka z zavito zastavico na številki »5«, toda le, če gre za izvorno plo-ščo I.; pri potvorbjeni plošči II. se ta po-greška na polji ponavlja 37krat.

Maklatura je obilna na zelenem, mo-drozelenem ovojnem papirju, konceptnem papirju; imamo tudi prav izrazite dvo-tiske in trotsike, ki pa so večinoma sumljivega izvora. Pri nabavi takih kosov je te-daj na mestu skrajna pozornost. — Imamo tudi pole, na katerih je ista znamka še enkrat natisnjena narobe.

Rabljeno — nerabljeno. Znamke tako zvane plošče II. utegnajo imeti filatelistično vrednost samo tedaj, če so rabljene in opremljene s pristnim poštnim žigom.

Ponarajene znamke. Pri nobeni prejšnjih vrednot nimamo izrazito potvorb; zato pa se ta zadnja izdaja frankovnih znamk po-naša z opasnimi falzifikati, vsled česar je potrebno, da se vsak zbiratelj z njimi se-znani, da ne bo po nepotrebnem trošil denarja.

Pri potvorbah imamo dvoje naklad: 1. tako zvano »nedeljsko naklado« ali »ploščo II.« in 2. navadne falzifikate »Pa-devete«.

Plošča II. ali »nedeljska naklada. Ta-krat, ko so se tiskale te znamke, se je ne-kemu tiskarniškem nameščencu posrečilo, da je neopaženo izmaknil odtisk izvorne plošče na tako zvanem prenosnem (Um-druck) papirju. Ker se je stroje vsak ve-čer komisijsko zapečatilo, tako da jih ni bilo moči uporabljati, je dotičnik na pod-lagi vzeteja prenosnega papirja izdelal novo ploščo, prišel v nedeljo, ko ni bil nik-dov navzoč, v tiskarno ter na drugem ne-zapečatenem stroju nemoteno natiskal približno 100 pol po 144 znamk, vsega skupaj približno 15.000 kosov. Ko so bile potem v ponedeljek izvorne znamke (plošča I.) do-

tiskane, je dotičnik del svoje »nedeljske« izdaje pomešal med izvorne pole, nakar so se potvorbene pole z izvornimi polami vred opremile z lepilom in zobci ter se uradno izročile poštnemu ekonomatu, ki je, niti sluteč kako mahinacijo, tudi falzifikate z izvornimi znamkami vred izročil v promet; to pa je dotičnik ravno nameraval in je del »nedeljske naklade« tako prišel v služ-beno uporabo. Morda bi se falzifikata ne moglo nikdar ugotoviti, da ni storilec tipič-no pogreško pri 55. znamki (zavita zasta-rica) — v plošči I. le en kos — na svoji

Žena v sodobnem svetu

Ženske zahtevajo volilno pravico

Aliansa ženskih pokretov, ki ima v svo-jem programu tudi borbo za doseg po-litičnih pravic za žene, se je obrnila na vse kandidate za bodočo narodno skupščino z vprašanjem o njihovem stališču glede ženske volilne pravice. Pri nas v dravski ba-novini so se Aliansi pridružila tudi druga društva, včlanjena v Jugoslovanski ženski zvez, sekciji za dravsko banovino, ki je v imenu organiziranega ženskega razposlala vsem slovenskim kandidatom posebne vprašalne pole s prošnjo, da jim odgovore na naslednja vprašanja:

I. Ali hočete predlagati, da se stavi na dnevni red izprememba volilnega zakona v prilog ženi? Opiramo se na člen 55. naše ustave od 3. septembra 1931., ki določa, da bo posebni zakon uredil žensko volilno pra-vico.

V informacijo navajamo, da bomo žene zahtevale splošno, enako in tajno volilno pravico za vse zastope, torej za občinski in banovinski svet ter parlament, kakor tudi v gospodarski in socialne ustanove (n. pr. v gospodarsko in obrtniško zbor-nico, OUZD, Pokojniški zavod it.d.).

II. Izvolite odgovoriti še na naslednja, za žene bistvena vprašanja:

1. Ali priznavate, da ima ženska pravi-co do enake izobrazbe kot moški?
2. Ali ste za to, da ima tudi žena do-stop do vseh poklicev in pod istimi po-goji, ki veljajo za moške?
3. Ali ste za dosledno izvajanje socialne zaščite matere in otroka?
4. Ali priznavate potrebo, da se delo plačuje po vrednosti, ne glede na spol in starost, po načelu: za enako delo enako plačilo?

III. Ali zavrčate vojno kot povsem ne-primerano sredstvo za reševanje mednarod-nih sporov?

To so glavni obrisi delnih zahtev pro-gresivnega dela žen po vsem svetu, torej tudi naših. Pri našem koraku nas je vo-dilo upanje, polno optimizma, da bo večina sedanjih kandidatov spoznala upravi-čenost naših zahtev.

Poznamo predsedke in ugovore proti ženski volilni pravici, češ, da je ženska pre-več čustvena, politika je pa razumska za-deva; da ženska še ni »zrela« za delo v političnem življenju itd. Vsi ti pomisleki se dajo z lahkoto ovreči. Da bi protidokazi bolj držali, bi lahko postregli z Masary-kom in z njegovim prepričanjem o potrebi ženskega sodelovanja v političnem življe-nju. Masaryk je to svoje prepričanje potrdil tudi v dejanju in vedno priznava, da ga njegov optimizem glede žene ni varal. Seveda, Masaryk je podpiral samo progre-sivne žene, med reakcionarjimi ima tudi on nasprotice. Pa bo kdo rekel, da so Čehinje zrelejšje, pri nas pa ni zrelih žen. Treba je samo svobodnega razmaha, pa bo do kmalu dokazale tudi naše žene, da so vsaj toliko zrele kot moški. Samo analiza-ramo dejanja naših ali pa tudi svetovnih politikov in se odkrito vprašajmo: ali je bilo treba res tako strahovito veliko mo-drosti za ustvaritev političnega položaja, v katerem se nahajajo danes države? In pri nas posebej: pomislimo samo na enostavni način, kako so lansko leto dobili potrebno kritje: reducirali so draginske doklade, in sicer najnižjim največ, brez ozira na so-cialne razmere, — pa je bila situacija rešena. Ob drugi priliki »finančnih težkoč« so banke enostavno zaprli, oziroma usta-vili izplačila prihrankov in zaveva (oziro-ma izplačila ravnateljev in upravnih svet-nikov) je bila rešena. Prepričana sem, da bi tako državniško modrost dokazala lahko tudi vsaka ženska.

Prav dobro vemo, da v danih razmerah ženska volilna pravica ne pomeni posebne pridobitve niti glede skupnosti niti glede žen samih, kajti resnica je, da velik del ljudi strada prav tako v tistih državah, kjer ženske imajo volilno pravico, kakor tam, kjer je nimajo. V mnogih državah tudi ženske parlamentarne niso mogle pre-prečiti, da ne bi metali žensk iz služb.

A kljub temu, da si ne delamo nobenih iluzij o pomenu ženske volilne pravice, se vendar potegujemo zanjo in se bomo do-sledno potegovali, dokler je ne dobimo. Ža-kaj? Pred vsem iz načelnega vidika. Pra-

plošči II. naknadno graviral in razmnožil na 36 kosov. Navedeno tipično pogreško ima plošča II. v prvih treh vrstah po 12 kosov, dočim ima izvorna plošča I. na vsaki poli le po en tak kos (55. znamka).

In prav ta sprememba plošče, ki več ne odgovarja izvorni plošči I., je dokaz za to, da gre pri plošči II. za potvorbo, ker se ne ujema z izvorno ploščo I.

Na polah in blokih, vzeti iz zgornjega dela pole, se falzifikat po tipični pogreški lahko takoj spozna; pa tudi pri posameznih kosi-h se falzifikat spozna po barvi, ki pri »nedeljski« izdaji ni tako živa in jasna, kakor pri izvornih znamkah, marveč topa in motna.

Falzifikat »Padevete«. Tiskarniški name-ščene Padevete je vzel odtisk (Umdruck) z neke plošče, na kateri je bil le en komad znamke, si s pomočjo tega odtiska izdelal lasten kamen ter nato tiskal znamke po-samič v vseh mogočih barvah in papirjih kot izvorne znamke in kot polkusne tiske. Ta falzifikat spoznamo najlažje po tem, da je v levi številki »1« zgoraj mala bela pika; ta bela pika se nahaja na vseh Padevetevih izdelkih, kar je najlepši dokaz za to, da je storilec vzel odtisk le od ene same znamke. Padevete »poizkusni« tiski rjave, ultramarinmodre, zelene, črne, vijoličaste, rdeče, citromasturumene in pomarančaste barve na belem kartonskem papirju, vsi brez valovitega podtiska se istotako spoznajo po opisani pikici v levi številki »1«.

Tedaj še enkrat: pri nakupu znamk po 15 kron je potrebna skrajna pozornost.

Vse filateliste prosim, da svoje morebit-ne pripombe ali poprave o tej vrednoti pošljejo na naslov: Slavko Veselič, tajnik Slovenskega filatelističnega društva in član zvezne sekcije za raziskovanje slovenskih znamk, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 15/L.

Popravek. V članku, tiščem se fran-kovne znamke za 10 kron, se je vrnila ne-ljuba pomota: označena je znamka v napi-su članka kot taka za 20 kron. Dasi je po-mota razvidna iz vsebine članka samega in klišeja, jo s tem izrecno popravljamo.

vica voliti in biti voljen je del državljanskih pravic, ki se nam po krivici odrekajo. Moremo trditi, da je povprečna žena vsaj tako polnovredna državljanka kot povprečen moški. Kot kmečka gospodinja in mati ne doprine nič manj k dobrobiti družine in doma kakor gospodar in oče. Kolikokrat pa še več! Posestvo, ki ga zapravlja pijanec, dostrikat reši žena. Tudi delavska žena v ničem ne zaostaja za svojim možem. Rodi otroke, poleg tega pa še s svojim zaslužkom pomaga vzdrževati družino. Prav tako žena srednjih slojev. V vsakdanjem življenju so žene že tisočkrat dokazale svojo polnovrednost, svojo prilagodljivost življenju, torej bi se prav gotovo zvele tudi v politične posle.

Žena ni nikjer in nikdar izvežeta od mno-goterih dolžnosti, ki se nalagajo državljan-ku, zakaj bi se ji torej odrekale pravice? Že čujem ugovor, ženska ni vojak! Toda ali ni žena v zadnji vojski prinašala prav toliko žrtev, ali stradala, ali izgubila dom, moža, sina? Kaj so prestale n. pr. srbske žene v zaledju? Tudi v bodoči vojni, ki sploh ne bo poznala »fronte«, žena najbrž ne bo sedela sita v zapečku.

Ali ni povsem normalno, da tudi druga polovica državljanov sodočeta o skupnih zadevah v državi, zlasti še, če te zadeve tangirajo pred vsem to, sedaj brezpravno polovico? Kajti koliko je vprašanj, ki je žena v prvi vrsti poklicana za njihovo reševanje. Zaščita matere, zaščita dojenčka in doraščajočega otroka — taka vprašanja more vendar povoljno rešiti samo ženska! V obče bi moralo biti vse socialno skrbstvo v ženskih rokah, pa bi bilo več uspeha in manj birokratizma. In občinske zadeve! Ali ne bi kmečka gospodinja prav tako z uspehom odločala o njih kot kmečki gospodar? Posebno pri nas, kjer se je gos-podinja že vedno zanimala za gospodarstvo svojega doma in svojega kraja. Saj se v Turčiji hvalijo deo žene v javnih za-stopih in vendar se je Turkinja še nedavno skrivala v harmu ter je bila odrezana od vsega zunanjeja življenja. Kemal paša ni poslušal tistih, ki so govorili o ženski nezrelosti in zaostalosti. Dal jim je volilno pravico in podprl njihovo prizadevanje za enakopravnost. Dokler se človeku ne da priklade, da se uveljavi, se tudi ne more govoriti o njegovi nesposobnosti. Samo v vodi se naučijo plavati!

Razsvetljena pot skozi Saharo

Francoski inženjer Delaplace je izdelal načrt, ki je na prvi pogled uprav fanta-stičen. Inženjer namerava zgraditi skozi najnevarnejši del Sahare, ki je znan po imenu »Puščava strahu«, nekako progo za zračni promet, ki bi omogočala redno zve-zo med severnim in južnim delom sahar-ske puščave. Zgraditi hoče orjaške svetil-ne stolpe, visoke 35 m ter narejene iz be-tona in jekla, ki bi svetili 100 km daleč. V razdalji po 200 km bi zgradili sedem takih svetilnikov, da bi imela letala kakor tudi karavane varne kaziptote skozi rečni nevarni del puščave. Načrt je res nekaj velikanskega in odobrili so ga tudi uradni francoski krogi. Delaplacemu se je posre-čilo zbrati sredstva za gradnjo prvga teh svetilnikov za poskušnjo. Orjaški svetilnik se že dviga, dasi ga gradijo v okoliščinah, ki so zaradi podnebja in prehrane delavcev izredno težavne. Gradijo ga pri tako zvane »plinskem tanku št. 5«, zalogi ben-cina in olja sredi Puščave strahu, ki že obstoja nekaj časa za letalce in avtomobiliste in ki jo čuva in oskrbuje en sam arabski čuvar. Največja težava pri izvršitvi tega načrta bo mogoče oskrbovanje svetilnikov z gorivom. Toda Delaplace pravi, da ima posebno gorivo, s katerim bodo svetilniki lahko dve leti obratovali brez čvarjev in brez drugega oskrbovanja z gorivom. Ako se bo ta prvi svetilnik ob-nesel, kakor Delaplace veruje, da se bo, bodo kmalu začeli z gradnjo še ostalih 6 svetilnikov. In tako se bo zgodilo, da bo v Sahari tako rekoč prava pravcata — cestna razsvetljava, kakor je še mnogi večji kraji v civiliziranih deželah nimajo.